

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

**SISTEMUL NAȚIONAL DE
BIBLIOTECI
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Studiu statistic 2020-2021

Chișinău • 2023

CZU 027(478)(083.41)

S 61

Director general: Elena Pintilei

Responsabil de ediție: Vera Osoianu, Valentina Popa

Echipa de autori: Valentina Popa, Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci, Margareta Cebotari, Lilia Povestca, Svetlana Ucrainciuc

Coperta: Cristina Ceoinac

Redactor: Jana Badan

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Lucrarea a fost aprobată spre editare în cadrul ședinței Consiliului redacțional al BNRM (proces-verbal nr. 5, din 06.12.2022)

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Sistemul național de biblioteci din Republica Moldova : Studiu statistic /

Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; echipa de autori: Valentina Popa, Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci [et al.] ; director general: Elena Pintilei ; responsabil de ediție: Vera Osoianu, Valentina Popa. – Chișinău : BNRM, 2023 (Primex-Com) – . – ISBN 978-9975-119-59-7.

2020-2021. – 2023. – 95 p. : diagr., tab. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 10 ex. – ISBN 978-9975-119-60-3.

027(478)(083.41)

S 61

ISBN 978-9975-119-60-3

© **Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2023**

SUMAR

LISTA ABREVIERILOR ȘI ACRONIMELOR.....	4
ARGUMENT	5
Valentina POPA. Sistemul național de biblioteci: criteriile esențiale de dezvoltare a statisticii de bibliotecă	7
Margareta CEBOTARI. Resurse informaționale: context statistic.....	14
Ecaterina DMITRIC. Serviciile de bibliotecă – acces și dezvoltare	32
Svetlana UCRAINCIUC. Utilizarea bibliotecilor, analiza indicatorilor statistici și de performanță.....	46
Victoria VASILICA. Transformarea digitală: perspective și realizări pentru sistemul național de biblioteci	54
Angela DRĂGĂNEL. Tendințele activității de cercetare în bibliotecile publice teritoriale	60
Ludmila CORGHENCI. Personalul de specialitate din biblioteci – avantaj instituțional și comunitar major.....	67
Lilia POVESTCA. Instruirea profesională continuă a personalului de specialitate din biblioteci.....	77
Valentina POPA, Svetlana UCRAINCIUC. Indicatori statistici și de performanță (relaționali) ai sistemului național de biblioteci între anii 2017-2021:	
Tabelul nr. 1. Sistemul național de biblioteci. Date generale.....	87
Tabelul nr. 2. Colecții și tipuri de documente	88
Tabelul nr. 3. Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă	89
Tabelul nr. 4. Utilizarea colecțiilor de bibliotecă.....	90
Tabelul nr. 5. Servicii de bibliotecă și utilizarea lor.....	91
Tabelul nr. 6. Utilizarea bibliotecii. Facilități	92
Tabelul nr. 7. Utilizarea bibliotecii. Servicii	93
Tabelul nr. 8. Personalul de bibliotecă	94
Tabelul nr. 9. Instruirea personalului de bibliotecă.....	95

LISTA ABREVIERILOR ȘI ACRONIMELOR

AGEPI	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
APL	Autorități publice locale
BNRM	Biblioteca Națională a Republicii Moldova
BPT	Biblioteci publice teritoriale
CC	Case de cultură
IFLA	International Federation of Library Associations (Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci)
ISO	Organizația Internațională de Standardizare
JICA	Japan International Cooperation Agency (Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională)
OCLC	Online Computer Library Center (Centru Bibliografic Online)
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
ONU	Organizația Națiunilor Unite
ORT	Sistemul online de raportare
SM	Standard moldovean
SNB	Sistemul național de biblioteci
TIC	Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
u.m.	Unități materiale
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)

ARGUMENT

În conformitate cu Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017, art. 8, Biblioteca Națională a Republicii Moldova colec-tează, sintetizează și valorifică datele statistice prezentate de centrele biblioteconomice teritoriale și naționale. În prezenta lucrare sunt reflectați indicatorii statistici, de performanță și impact privind activitatea sistemului național de biblioteci în perioada anilor 2020-2021.

Sub aspect teoretic, lucrarea are o însemnătate mare, deoarece astfel de studii sunt elaborate pentru a analiza activitatea bibliotecilor publice din Republica Moldova, precum și dinamica din ultimii ani a principa-lilor indicatori statistici și de performanță. Sub aspect practic, lucrarea, de asemenea, este de mare valoare, fiindcă va promova serviciile de bibliotecă în fața diferitor grupuri de persoane interesate precum: factori de decizie și finanțatori, manageri și personalul bibliotecii, utilizatori actuali și potențiali, mass-media și publicul larg.

Este important ca biblioteca să-și măsoare succesul, să demonstreze însemnătatea și impactul ei în timpuri de modernizare informațională continuă a societății. În caz contrar, membrii comunității nu vor conștientiza valoarea bibliotecilor, nu vor simți că primesc exact ceea de ce au nevoie și, prin urmare, nu vor percepe bibliotecile ca instituții utile și necesare, iar factorii decizionali / finanțatorii nu vor fi siguri că investițiile pentru întreținerea și dezvoltarea bibliotecilor sunt justificate, de aceea, nu vor considera bibliotecile drept instituții indispensabile dezvoltării comunitare, care aduc plusvaloare atât persoanelor indivi-duale, cât și comunității în ansamblu.

În prima parte a lucrării este reflectată analiza indicatorilor statistici și de performanță conform compartimentelor din Formularul „Cercetare statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor”. Pentru prelu-crarea și interpretarea indicatorilor statistici, de performanță și impact, au fost folosite o serie de metode și tehnici de calcul standardizate: indicatori statistici (SM ISO2789:2015. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă), indicatori de performanță / relaționali (SM ISO 11620:2016 Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci) și de impact (SM ISO 16439:2018

Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor).

În partea a doua a lucrării sunt anexate nouă tabele ce prezintă indicatorii statistici și de performanță la capitolele: Date generale; Colecții și tipuri de documente; Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă; Utilizarea colecțiilor de bibliotecă; Servicii de bibliotecă și utilizarea lor; Utilizarea bibliotecii. Facilități; Utilizarea bibliotecii. Servicii; Personalul de bibliotecă; Instruirea personalului de bibliotecă.

Studiul este destinat atât personalului de specialitate din biblioteci și fondatorilor acestora, cât și persoanelor interesate și implicate în activități de cercetare statistică, reprezentanți din industria cărții, decidenți etc.

Diseminarea datelor statistice permite cunoașterea dinamicii creșterii sau reducerii indicatorilor statistici și a celor de performanță, oferă posibilitatea de a cunoaște situația bibliotecilor din țară în raport cu bibliotecile lumii, de a compara activitatea bibliotecilor din diferite sate/comune, raioane, municipii. Datele statistice și de evaluare a activității bibliotecii, promovate și făcute publice, vor asigura prestigiu instituției, vizibilitate mai bună și recunoștința comunității pentru beneficiile asupra dezvoltării personale și sociale.

Valentina POPA

SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI: CRITERII ESEȚIALE DE DEZVOLTARE A STATISTICII DE BIBLIOTECĂ

Valentina POPA

E-mail: statistica@bnrm.md

Statistica de bibliotecă contribuie la cunoașterea nivelului de dezvoltare a activității bibliotecilor, stabilirea obiectivelor și a direcțiilor de dezvoltare pentru viitor, fundamentarea programelor de dezvoltare curentă și de perspectivă, promovarea imaginii bibliotecii, efectuarea analizelor comparate la nivel de rețea locală, națională sau internațională.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este instituția care: recepționează, elaborează sinteze și analize statistice din cadrul sistemului național de biblioteci (SNB); diseminează factorilor interesați informațiile statistice privind activitatea SNB; elaborează/valorifică indicatorii statistici de performanță (relaționali); elaborează publicații analitice și statistice privind activitatea bibliotecilor publice; acordă asistență în vederea eficientizării proceselor de raportare, asimilării formatului de raportare online; asigură accesul la informația statistică (cumulativă) privind activitatea SNB; asigură transparența privind activitatea bibliotecilor SNB prin prezentarea informației statistice Biroului Național de Statistică.

Din informația adunată am constatat faptul că bibliotecile sunt în dificultate. De aceea este important să se facă o cercetare statistică în bibliotecă: pentru bibliotecari statistica conferă o logică în gândire, analiză, demersuri, permite înțelegerea priorităților, pentru bibliotecă comunicarea corectă și explicită a datelor statistice privind activitatea bibliotecii este o pârghie eficientă de furnizare a informației capabile să educe publicul, factorii de decizie, partenerii privind rolul și locul bibliotecii azi, dar mai ales în viitor.

Datele statistice trebuie să fie colectate corect pentru a permite comparații și oferi o viziune integră și detaliată a activității bibliotecii, fapt ce presupune consecvența în definiții și proceduri de colectare a datelor. Pe baza măsurătorilor statistici se calculează indicatorii de

performanță, care, la rândul lor, permit elaborarea de rapoarte, dări de seamă, analize și sinteze ce pot determina prioritățile managementului bibliotecii. Evidențiem că bibliotecilor le revine un rol important în îmbunătățirea și relevanța produselor statistice de bibliotecă, deoarece în condițiile modernizării activității, extinderii utilizării tehnologiilor informaționale, este necesar ca bibliotecile să poată argumenta valoarea lor prin evaluarea impactului atât asupra membrilor comunității, cât și a societății în întregime.

Bibliotecarii au la dispoziție trei standarde care le asigură o anumită claritate în domeniul datelor statistice și utilizarea acestora în demonstrarea impactului:

✓ SM ISO 2789:2015 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”, care reflectă date privind cantitatea (indicatori statistici);

✓ SM ISO 11620:2016 „Informare și documentare. Indicatorii de performanță pentru biblioteci” – date privind calitatea activității (indicatori statistici de performanță/relaționali);

✓ SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” – date pentru evaluarea impactului (indicatori statistici de evaluare a impactului bibliotecii).

În anii 2020-2021, în condițiile pandemiei de COVID-19, bibliotecile din Republica Moldova, asemenea celor din întreaga lume, și-au modificat substanțial activitatea, fiind nevoite să reducă sau să sisteze temporar activitățile în spațiile fizice. În același timp, mai multe servicii și activități pentru public au fost transferate în mediul online, inclusiv pe rețelele de socializare. În acest context, a fost necesar de a avea o abordare unitară la nivelul tuturor bibliotecilor cu privire la reflectarea activităților online în documentele de evidență și statistica de bibliotecă, ținând cont de prevederile SM ISO 2789:2015 „Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă”, notele explicative pentru completarea formularului „Cercetarea statistică anuală nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor”, dar și de necesitatea reflectării cât mai ample a activității bibliotecilor în această perioadă.

Grupul de lucru asupra formularului „Cercetarea statistică anuală

nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor”, alcătuit din reprezentanți ai Consiliului Biblioteconomic Național (CBN) și ai Centrului de statistică al BNRM, a elaborat documentul *Recomandări privind evidența și raportarea statistică a activității online a bibliotecilor*. Documentul include explicații cu privire la reflectarea serviciilor și activităților online în raportul „Cercetarea statistică anuală nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor” și modalitatea de evidență și raportare a activităților online.

Tot în această perioadă, specialiștii din cadrul Centrului de statistică au depus eforturi considerabile pentru dezvoltarea Sistemului de raportare online 6-c, iar, începând cu anul 2020, centrele biblioteconomice departamentale raportează datele statistice pe tipuri de bibliotecă în format online. Datele statistice privind activitatea pe tipuri de bibliotecă pot fi accesate și generate din Sistemul de raportare online 6-c de orice utilizator, prin obținerea unui cont de utilizator vizualizator de la administratorul sistemului. Utilizatorul vizualizator are oportunitatea să vizualizeze, să genereze tabele detaliate cu indicatori statistici în orice rețea de bibliotecă.

Din anul 2018, bibliotecile din Republica Moldova sunt prezente pe site-ul Harta Bibliotecilor Lumii cu datele statistice disponibile în evidența Centrului de statistică, conform cerințelor Chestionarului IFLA (<https://librarymap.ifla.org/>). Prezența bibliotecilor din Republica Moldova pe Harta Bibliotecilor Lumii contribuie la promovarea online a succeselor privind sistemul național de bibliotecă și servește drept model de interacțiune cu comunitatea internațională. Pentru a arăta potențialul domeniului, Harta Bibliotecilor Lumii include toate tipurile de bibliotecă, inclusiv bibliotecile naționale, universitare, publice, comunitare, școlare și speciale. Setul inițial de valori include: numărul de bibliotecă, numărul de bibliotecă care oferă acces la internet, numărul de personal și voluntari, numărul de utilizatori înregistrați, numărul de intrări și numărul de împrumuturi. De asemenea, Harta Bibliotecilor Lumii este ca instrument de advocacy, care oferă acces la istoriile de succes privind modul în care bibliotecile din diferite țări contribuie la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă și servesc drept parteneri în satisfacerea nevoilor de dezvoltare locală.

În materialul ce urmează, prezentăm o analiză și interpretare a date-

lor statistice privind funcționarea bibliotecilor din Republica Moldova în anul 2021, acestea fiind colectate în baza chestionarului „Cercetare statistică anuală nr. 6-c. Activitatea bibliotecilor”.

Activitatea bibliotecilor din Republica Moldova în anul 2021 a fost orientată spre realizarea obiectivelor prioritare, stabilite în conformitate cu necesitățile comunității. Reperele importante în activitatea de bază au fost impulsionate de temele generice anuale, care se aprobă la Forumul Managerilor de Biblioteci din Sistemul Național de Biblioteci. Astfel, anul 2021 a fost declarat Anul fortificării digitalizării activității bibliotecilor, prioritățile lui fiind fundamentate pe tendințele domeniului biblioteconomiei și științelor informării la nivel internațional, studiile, politicile promovate de organizații de profil internațional: IFLA, CENL, EBLIDA, Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, alte documente generate de autorități la nivel național, în special cele legate de situația pandemică și, de asemenea, realitățile și specificul local.

Conform datelor statistice, la 1 ianuarie 2021, în Republica Moldova funcționau 2 632 de biblioteci, inclusiv: 2 biblioteci naționale, 1 305 (49,5%) biblioteci publice teritoriale (municipale, orășenești, raionale, comunale, sătești), 1 296 (49,2%) de biblioteci ale instituțiilor de învățământ (inclusiv: 1 191 – din învățământul general, 42 – din școli profesionale, 41 – din colegii, centre de excelență, 22 – universitare) și 29 (2,2%) de biblioteci specializate. Din totalul de biblioteci, 372 necesită reparație capitală și 19 sunt amplasate în localuri avariate. În medie, timpul de funcționare a bibliotecilor pe săptămână este de 37 de ore. Menționăm că timpul de funcționare a bibliotecilor pe săptămână variază între 10-58 ore, însă mai mult de jumătate funcționează în medie 40 de ore pe săptămână.

Dezvoltarea colecțiilor reprezintă una dintre componentele bibliotecii moderne, care asigură accesul la cunoaștere, informare și contribuie la dezvoltarea societății. La 1 ianuarie 2021, colecțiile bibliotecilor au constituit 59 263,3 mii unități materiale, dintre ele 24 704,4 mii (40,4%) în limba de stat. Numărul total de achiziții în anul de referință a fost de 13 432,7 în medie. Potrivit datelor pentru anul 2021, înnoirea colecțiilor din sistemul național de biblioteci are loc o dată la 44 de ani (indicatorul fiind determinat prin raportarea numărului de exemplare

ale fondului total la cel al achizițiilor în anul de referință). Conform recomandărilor UNESCO, rata de înnoire a colecțiilor unei biblioteci constituie de la 7 la 10 ani.

În anul 2021, de serviciile bibliotecilor au beneficiat 1 089,6 mii de utilizatori activi, constituind 41,8% din totalul populației, inclusiv 578,4 mii de copii până la 16 ani. Împrumutul de carte a constituit 16 059,2 mii, dintre care în limba de stat 12 185,2 mii. Indicele mediu de lectură a constituit 14,7 cărți per utilizator (indicatorul fiind determinat prin relaționarea între numărul de împrumuturi raportat la numărul de utilizatori activi). Numărul de împrumuturi electronice transmise de bibliotecari către utilizatori în formă electronică (online, prin e-mail sau rețele sociale) a constituit 72,9 mii de împrumuturi. În anul de referință, utilizatorii au frecventat bibliotecile de 8 832,7 mii ori, inclusiv 5 536,5 mii ori copii până la 16 ani. Calculând indicatorul intrării în bibliotecă pe cap de utilizator (prin raportarea numărului total de vizite fizice la numărul total de utilizatori activi), conchidem că fiecare utilizator activ a intrat în bibliotecă în medie de 8 ori, considerat în mediul profesioniștilor a fi un rezultat destul de bun. Dacă adăugăm aici și numărul de vizite virtuale (2 102,7 mii) și al vizitatorilor virtuali (10 935,4 mii), se conturează un set solid de indicatori în baza cărora putem vorbi despre un impact substanțial.

În condițiile modernizării activității, bibliotecile prestează o gamă mult mai largă de servicii inovative, în mare parte bazate pe utilizarea tehnologiilor informaționale, care au o influență majoră asupra diversificării competențelor utilizatorilor, asupra dezvoltării bibliotecii, comunității și societății în general. Impactul acestor servicii influențează creșterea valorii/importanței bibliotecii în societate. Bibliotecile oferă servicii orientate pentru dezvoltarea competențelor: digitale, antreprenoriale, de dezvoltare personală, angajare în câmpul muncii, de comunicare și lingvistice, de cultura informației. Spre deosebire de alte servicii de bibliotecă, care sunt oferite utilizatorilor (de exemplu, împrumut de documente, consultare de documente, servicii de referință, acces la internet, imprimare etc.), serviciul de dezvoltare a competențelor utilizatorilor are un grup-țintă concret, un scop bine definit, răspunde unor nevoi specifice, urmărește formarea competențelor moderne, este

prestat regulat și sistemic, cu o anumită periodicitate. Analizând situația pentru anul de referință, în SNB au fost implementate 4 371 de servicii moderne de bibliotecă, au beneficiat de servicii moderne de bibliotecă 296,6 mii de participanți, numărul de utilizatori care au participat la ore de instruire formale și nonformale – 165,8 mii de participanți. Conform datelor statistice raportate pentru anul 2021, în bibliotecile SNB au fost organizate 78,8 mii de activități culturale, dintre care 39,1 mii de expoziții de carte.

Conform situației statistice de la 1 ianuarie 2021, din cele 2 632 de biblioteci, 1 909 (72,5%) dețin calculatoare, iar dintre acestea, 1 762 (67 %) sunt conectate la internet. Numărul total de calculatoare este de 7 367, dintre care 6 894 conectate la internet. Pentru utilizatori sunt disponibile 5 423 de calculatoare, dintre acestea 5 292 fiind conectate la internet, 1 374 de imprimante multifuncționale și 50 de dispozitive de citire a cărților electronice. Website-urile și blogurile de bibliotecă reprezintă platforme prin care bibliotecile diseminează informația despre serviciile și produsele bibliotecii. Potrivit datelor statistice, la 1 ianuarie 2021 au fost contabilizate 144 de site-uri/bloguri.

Resursele umane determină nivelul de dezvoltare a domeniului. În acest sens, este necesară promovarea, susținerea profesiei. Este important ca bibliotecile să se implice în campanii de orientare profesională, în elaborarea/implementarea de politici de formare profesională. La 1 ianuarie 2021, în cadrul SNB erau încadrate 3 981 de persoane (echivalentul a 3 433,0 norme întregi). După criteriul de studii, poate fi prezentată următoarea situație: circa 62% – personal cu studii superioare și 37,9% – bibliotecari cu studii medii. Din numărul total de personal, doar 25,6 % dețin studii superioare de profil și 14,4% – studii medii de specialitate.

Analiza comparativă a datelor statistice și indicatorilor de performanță poate stimula schimbul de experiență, concurența, să ducă la inițierea unor procese de inovare și perfecționare, crearea unor noi competențe și să faciliteze dialogul cu autoritățile administrative și politice. Recomandăm managerilor bibliotecilor ca, la sfârșitul fiecărui an, să analizeze indicatorii statistici, să calculeze principalii indicatori de performanță și să-i reflecte în rapoartele anuale de activitate sub formă

de anexe sau tabele, pentru a fi cunoscuți în comunitatea profesională. În prezent, accentul trebuie pus pe evaluarea impactului bibliotecilor, care presupune schimbările intervenite în societate în urma utilizării serviciilor bibliotecilor. Datele statistice pe care bibliotecile le colec-tează în mod regulat, indicatorii de performanță și datele din studiile privind gradul de satisfacție a utilizatorilor, analizate sistematic de către biblioteci, pot fi folosite pentru evaluarea impactului bibliotecii, pentru identificarea activităților și serviciilor care, aparent, au avut o influență asupra utilizatorilor. Necesitatea studiilor privind utilizatorii și nevoile lor de informare, diversificarea serviciilor bibliotecilor a fost subliniată de specialiști în repetate rânduri, iar rezultatele studiilor trebuie făcute publice membrilor comunității servite, fapt ce va facilita cunoașterea și va spori vizibilitatea bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. Biblioteconomie și științe ale informării: Manual practic. Chișinău. BNRM, 2020, 252 p. [online]. [citat 17.09.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/biblioteconomie%20MP.pdf>
2. CORGHENCI, Ludmila, Victoria POPA. Sistemul național de biblioteci prin prisma indicatorilor statistici ai anului 2018. In: Magazin bibliologic [online]. 2021, nr. 1-2, pp. 29-35. [citat 08.09.2022]. Disponibil: <http://localhost:8080/xmlui/handle/123456789/985>
3. PETRESCU, Victor. Biblioteconomie Miscellanea. Târgoviște, Cetatea de Scaun, 2006. 146 p. ISBN (10) 973-7925-85-8; ISBN (13) 978-973-792585-5.
4. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020 [online]. [citat 08.09.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 08.09.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
6. Recomandări privind evidența și raportarea statistică a activității online a bibliotecilor. Consiliul Biblioteconomic Național. Chișinău, 2020, 4 p. Manuscris.

RESURSE INFORMAȚIONALE: CONTEXT STATISTIC

Margareta CEBOTARI

E-mail: mcebotari@bnrm.md

În procesul de informare și documentare, resursele utilizate sunt foarte diverse, fiind grupate după: sursa în care le găsim, forma de prezentare, posibilitățile de utilizare etc. Prin varietatea organizării și utilizării multifuncționale, resursele informaționale și documentare ale bibliotecilor au un rol important în soluționarea cerințelor informaționale ale membrilor comunității.

„Colecțiile și serviciile bibliotecilor trebuie să includă toate tipurile de medii adecvate și tehnologii moderne, precum și materiale tradiționale”, se menționează în Manifestul bibliotecii publice IFLA-UNESCO adoptat recent, la 27 iulie 2022 (3). Colecțiile constituie cartea de vizită a unei biblioteci de orice tip, continuitatea și calitatea acestora contribuie la prestigiul și importanța bibliotecilor în spațiul informațional, cultural și educativ al comunității, care se află în aria lor de servire.

Specialiștii în biblioteconomie recomandă dezvoltarea unei culturi a evaluării și valorificării datelor statistice, care presupune și evaluarea permanentă a resurselor informaționale, a serviciilor bibliotecilor, implementarea unor strategii de evaluare coerentă, în strânsă legătură cu alte elemente constitutive ale activității biblioteconomice, astfel încât să contribuie la îmbunătățirea continuă a activității bibliotecii și satisfacerea necesităților utilizatorilor și ale tuturor membrilor comunității. Datele statistice reflectă în mare măsură imaginea bibliotecii, cu condiția să nu fie doar cifre declarative. O statistică relevantă care ține seama de indicatorii de performanță standardizați ajută la cuantificarea activității bibliotecii și evidențierea calității acestei activități (4).

Am realizat un studiu statistic pornind de la indicatorii corespunzători compartimentului *Resurse informaționale*, în scopul desprinderii unor tendințe de evoluție a colecțiilor sistemului național de biblioteci (SNB), ținând cont de schimbările care au loc în societate prin dezvoltarea tehnologiilor informaționale de comunicare.

Evoluția resurselor informaționale ale SNB, care reprezintă ansamblul bibliotecilor de diferite tipuri, organizate în rețele după principiul teritorial sau de ramură, este prezentată în acest studiu prin corelarea și analiza variației indicatorilor statistici referitor la dezvoltarea colecțiilor conform unor parametri prestabiliți pentru evaluare și prezentare Centrului de statistică al BNRM de către bibliotecile din Republica Moldova (6, 7, 8, 9). Acești parametri reprezintă următoarele aspecte de evaluare:

- achiziții în cursul unui an de referință;
- casări în timpul unui an de referință;
- structura colecțiilor la sfârșitul anului, după tipuri de documente;
- publicații seriale;
- resurse electronice.

Astfel, criteriile de evaluare a dezvoltării / dimensiunii colecțiilor sistemului național de biblioteci și ale bibliotecilor din subordinea Ministerului Culturii, în care se includ bibliotecile naționale (BN) și bibliotecile publice teritoriale (BPT), utilizate în acest studiu statistic, sunt următoarele:

- analiza volumului de achiziții anuale în colecții;
- analiza ratei de deselecție / excluderi din colecții;
- componența colecțiilor după tipuri de documente la sfârșitul unui an de referință;
  - cota-parte în colecții a publicațiilor seriale și a resurselor electronice;
  - compararea modificării situației statistice în timp, pe parcursul anilor 2020-2021, și corelarea indicatorilor de dezvoltare a colecțiilor la nivel național (SNB) și local (BPT).

Au fost calculați / evaluați și indicatorii de performanță care se referă la utilizarea și extinderea accesului la resursele informaționale oferite de biblioteci: rotația colecțiilor / rata medie de circulație a colecțiilor; rata de înnoire a colecțiilor pe parcursul anilor de referință; numărul de documente pe cap de locuitor etc.

Achiziții

Bibliotecile publice au o misiune importantă: achiziționarea resurselor documentare care să susțină funcția lor informațională, coerența completării și valoarea informațională a colecțiilor actuale și viitoare,

pentru a răspunde exigențelor tuturor categoriilor de utilizatori.

În gestionarea colecțiilor, bugetul achizițiilor este un instrument fundamental, care permite integrarea de documente necesare în colecțiile bibliotecii. În anii de referință, bibliotecile publice din Republica Moldova au avut bugete insuficiente, deoarece s-au confruntat cu criza economică provocată de pandemia de COVID-19.

Tabelul nr. 1. Achizițiile anuale în colecțiile sistemului național de biblioteci (SNB) în comparație cu achizițiile anuale în colecțiile bibliotecilor din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)

Tipuri de documente		Unități de măsură	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Cărți	SNB	u. m.	1 517 904	1 262 036	- 255 868
	BN/ BPT		209 779	194 805	-14 974
Publicații seriale	SNB	u. m.	6 8116	69 747	+ 1 631
	BN/ BPT		30 454	31 764	+ 1 310
Documente de muzică tipărită	SNB	u. m.	798	1 047	+ 249
	BN/ BPT		353	425	+ 115
Manuscrise	SNB	u. m.	1 248	1 934	+ 686
	BN/ BPT		85	153	+ 68
Documente audiovizuale	SNB	u. m.	1013	486	-527
	BN/ BPT		42	410	+ 368
Docum. electronice (CD, DVD)	SNB	u. m.	1 029	778	-251
	BN/ BPT		426	489	+ 63

Documente grafice	SNB	u. m.	1 212	658	-554
	BN/BPT		464	452	-12
Brevete	SNB	u. m.	1	4	+ 3
	BN/BPT		0	0	0
Alte documente	SNB	u. m.	2 702	5 975	+ 3 273
	BN/BPT		436	543	+ 107
TOTAL	SNB	u. m.	1 593 961	1 343 264	- 250 697
	BN/BPT		242 039	229 041	- 12 998
Inclusiv în limba de stat (procentual în raport cu numărul total de achiziții)	SNB	u. m.	1 142 813	887 929	-254 884
		%	71,7	66,1	-5,6
	BN/BPT	u. m.	194 622	158 426	-36 196
		%	80,4	69,2	- 11,2

În urma micșorării resurselor financiare alocate de către fondatori pentru dezvoltarea colecțiilor, a scăzut destul de mult și numărul de documente achiziționate în anul 2021 față de achizițiile din anul 2020. Datele statistice din tabelul de mai sus relevă și o micșorare a ponderii achizițiilor în structura colecțiilor sistemului național de biblioteci a documentelor în limba de stat. Este oare aceasta o urmare a micșorării cerințelor informaționale ale utilizatorilor sau a micșorării pe piața editorială a Republicii Moldova a publicațiilor în limba de stat? Credem că ar fi binevenit ca bibliotecile publice să acorde o atenție mai mare politicilor de achiziție și organizare a colecțiilor, realizând anual sondeje despre cerințele informaționale ale utilizatorilor privind structura colecțiilor bibliotecii după limba de publicare.

În anul 2021, numărul achizițiilor de documente în bibliotecile din subordinea Ministerului Culturii a fost în continuă descreștere atât din punctul de vedere al structurii colecțiilor, cât și al numărului de

achiziții a documentelor în limba de stat. Acest proces continuă a fi la ordinea zilei, conform datelor statistice prezentate mai sus. În special, este îngrijorătoare situația descreșterii duble a achizițiilor de documente editate în limba de stat în BPT – cu 11,2%, comparativ cu descreșterea cu 5,6% a achizițiilor în limba de stat în colecțiile SNB.

Casarea documentelor

Fără un program riguros de deselecție, colecțiile bibliotecilor rămân învechite și neatractive pentru utilizatori. Alte aspecte ale necesității planurilor de deselecție se reflectă în patru argumente principale: economie de spațiu; îmbunătățirea accesului; economie de bani; crearea de spațiu pentru noile achiziții. Specialiștii în domeniul biblioteconomic menționează că eficiența politicii de deselecție se observă numai pe termen lung de implementare (11).

După tipul de documente, volumul cel mai mare de casări în anii de referință a revenit cărților și documentelor de muzică tipărită, conform datelor statistice din tabelul ce urmează.

Tabelul nr. 2. *Situația casărilor anuale de documente în SNB în comparație cu bibliotecile subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT), după tipuri de documente*

Tipuri de documente		Unități de măsură	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Cărți	SNB	u. m.	1 180 045	1 274 377	+94 332
	BN / BPT		39 8387	37 9594	-18 793
Publicații seriale	SNB	u. m.	127 410	120 412	- 6 998
	BN / BPT		10 3043	31 561	-71 482
Documente de muzică tipărită	SNB	u. m.	4 081	19 195	+15 114
	BN / BPT		19	12 951	+12 932

Manuscrise	SNB	u. m.	137	80	-57
	BN / BPT		0	0	0
Documente audiovizuale	SNB	u. m.	539	560	+21
	BN / BPT		184	346	+162
Doc. electronice (CD, DVD)	SNB	u. m.	532	169	-363
	BN / BPT		117	132	+15
Documente grafice	SNB	u. m.	1 946	462	-1 484
	BN / BPT		35	15	-20
Brevete	SNB	u. m.	18	0	0
	BN / BPT		0	0	0
Alte documente	SNB	u. m.	540	270	-270
	BN / BPT		284	82	-202
TOTAL	SNB	u. m.	1 315 251	1 415 527	+100 276
	BN / BPT		502 069	424 681	-77 388
Inclusiv în limba de stat (procentual în raport cu numărul total de casări)	SNB	u.m.	684 477	595 459	-89 018
		%	52%	42%	-10%
	BN / BPT	u. m.	213 430	174 794	-38 636
		%	42,5%	41,2%	-1,3%

La îmbunătățirea calității colecțiilor contribuie casarea publicațiilor uzate fizic și din punctul de vedere al conținutului. Bibliotecile publice teritoriale continuă să efectueze acest proces de casare sistematic an de an. Dacă, comparativ cu anul precedent, în anul 2021 s-au casat mai puține publicații, atrage atenția faptul că procesul de casare a numărului de documente în limba de stat din colecțiile BPT este aproape constant

atât în comparație între anii de referință, cât și ca volum procentual față de numărul total de casări.

Datele statistice din tabelul ce urmează ne conving că bibliotecile din Republica Moldova realizează din plin cerințele politicilor de deselecție, în anii de referință procesul de deselecție prevalând cu mult peste numărul de achiziții în colecții.

Tabelul nr. 3. *Analiza comparativă a achizițiilor și casărilor anuale din colecțiile SNB și a bibliotecilor subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT)*

Anul de referință		Achiziții	Casări	Procentul de casări față de achiziții
2020	SNB	1 593 961	1 315 251	82,5%
	BN / BPT	242 039	502 069	207%
2021	SBN	1 343 264	1 415 527	105%
	BN / BPT	229 041	424 681	185%

Creșterea procentului de casări poate fi explicată prin specificul activității bibliotecilor în acești doi ani de pandemie, care a avut o mare influență asupra tuturor proceselor de bibliotecă. Deoarece a fost restricționat accesul persoanelor în instituțiile publice, bibliotecarii au acordat mai mult timp organizării colecțiilor, în special procesului de verificare și excludere din colecții a publicațiilor cu un grad mare de uzură fizică, învechite după conținut etc.

Structura colecțiilor

Tabelul nr. 4. *Structura colecțiilor sistemului național de biblioteci (SNB) după tipuri de documente în comparație cu structura colecțiilor din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)*

Tipuri de documente		Unități materiale	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Cărți	SNB	u. m.	41 966 237	41 719 439	- 246 798
	BN/BPT		14 315 618	14 123 734	- 191 884
Publicații seriale	SNB	u. m.	2 960 147	2 856 810	- 103 337
	BN/BPT		785 582	786 085	+ 503
Documente de muzică tipărită	SNB	u. m.	354 623	333 365	- 21 258
	BN/BPT		103 340	90 606	- 1 2734
Manuscrise	SNB	u. m.	205 787	207 717	+ 1 930
	BN/BPT		5 842	6 087	+245
Documente audiovizuale	SNB	u. m.	131 149	131 883	+ 734
	BN/BPT		58 900	59 166	+ 266
Docum. electronice (CD, DVD)	SNB	u. m.	66 864	44 747	-22 117
	BN/BPT		24 983	25 214	+ 231
Documente grafice	SNB	u. m.	174 218	175 460	+ 1 242
	BN/BPT		143 601	145 176	+ 1 575
Brevete	SNB	u. m.	12 481 181	12 470 289	- 10 892
	BN/BPT		12	12	0

Alte documente	SNB	u. m.	1 176 191	1 323 544	+147 353
	<i>BN/ BPT</i>		<i>142 240</i>	<i>141 736</i>	<i>-504</i>
TOTAL	SNB	u. m.	59 513 855	59 263 288	- 250 567
	<i>BN/ BPT</i>		<i>15 580 298</i>	<i>15 377 816</i>	<i>-202 482</i>
Inclusiv în limba de stat (procentual în raport cu numărul total de documente în structura colecțiilor)	SNB	u.m.	24 288 007	24 704 397	+ 416 390
		%	40,8%	41,7%	+ 0,9%
	<i>BN/ BPT</i>	u. m.	<i>7 925 989</i>	<i>7 902 357</i>	<i>-23 632</i>
		%	50,9%	51,4%	+0,5%

Conform datelor statistice prezentate în acest tabel, numărul unităților materiale din colecțiile instituțiilor din sistemul național de biblioteci la 1 ianuarie 2022 nu a prezentat o scădere masivă, colecția gestionată în anul 2021 micșorându-se cu 250 567 u.m., ceea ce reprezintă o micșorare cu doar 0,4% față de colecția anului 2020. Unele componente ale structurii colecțiilor după tipuri de documente sunt în creștere, în același timp, o defavoare pentru colecția SNB este descreșterea masivă în structura colecțiilor SNB a numărului de cărți și publicații seriale.

Totuși, treptat se îmbunătățește situația atât la nivelul SNB, cât și în BPT în privința documentelor publicate în limba de stat. Astfel, în anul 2021 se observă o creștere cu aproape un procent față de anul 2020 a numărului de documente în limba de stat în colecțiile SNB și cu 0,5% a crescut numărul documentelor în limba de stat în colecțiile BPT.

Publicații seriale curente

Avantajele publicațiilor seriale față de cărți constau în actualitatea lor. Publicațiile periodice științifice au scopul de a disemina rezultatele studiilor, cercetărilor care contribuie la progresul societății.

Tabelul nr. 5. Publicații seriale curente achiziționate în colecțiile SNB în comparație cu achizițiile în bibliotecile publice din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)

Publicații seriale		Unități de măsură	2020	2021	Variație 2021 versus 2020
Total	SNB	u. m.	18 147	18 287	+ 140
	BN/ BPT		8 368	9 031	+663
Din care în limba de stat	SNB	u. m.	14 356	14 203	- 153
	BN/ BPT		6 264	6 554	+290
Numărul titlurilor de reviste	SNB	titluri	9 326	9 368	+ 42
	BN/ BPT		4 038	4 367	+329
Numărul titlurilor de ziare	SNB	titluri	8 807	8 358	-449
	BN / BPT		4 332	4 063	-269
Total abonamente	SNB	<i>abonamente</i>	17 309	16 283	-1 026
	BN / BPT		8 471	8 036	-435

Accesul deschis la conținutul publicațiilor seriale și efectul negativ al pandemiei de COVID-19 s-au răsfrânt asupra editării publicațiilor seriale, respectiv s-a micșorat volumul achizițiilor titlurilor de ziare și a numărului de abonamente la bibliotecile publice din Republica Moldova.

Totuși, în anul 2021, comparativ cu anul 2020, bibliotecile publice au reușit să mărească volumul achizițiilor publicațiilor seriale în limba de stat în colecțiile bibliotecilor naționale și bibliotecilor publice teritoriale.

Rata de înnoire a colecțiilor

Nivelul de înnoire a conținutului informațional reprezintă o altă caracteristică esențială a calității și utilității colecțiilor bibliotecilor publice din Republica Moldova. Considerația constantă din ultimii ani era că colecțiile existente în bibliotecile publice teritoriale sunt învechite. Analiza calității colecțiilor din acest punct de vedere din ultimii ani ne demonstrează că situația se schimbă spre bine: dacă rata medie de înnoire a colecțiilor în anul 2019 constituia 83 de ani, conform da-

telor statistice pentru anul 2020, rata de înnoire a scăzut la 63 de ani, mărindu-se puțin în anul 2021 – 67 de ani.

Având în vizor recomandările IFLA/UNESCO de 7-10 ani a ratei de înnoire a colecțiilor, bibliotecile publice din Republica Moldova trebuie să acorde în continuare o mare atenție managementului organizării colecțiilor din acest punct de vedere.

Documente per capita

Asigurarea populației cu resurse informaționale pertinente este una din funcțiile principale ale bibliotecilor, care are un impact evident asupra nivelului de atractivitate și utilitate a activității sistemului național de biblioteci.

În conformitate cu datele oficiale publicate pe site-ul Biroului Național de Statistică, numărul populației Republicii Moldova era de 2 640 000 la 1 ianuarie 2021 și de 2 604 000 persoane la 1 ianuarie 2022 (2). Calculele efectuate în corespundere cu aceste date statistice ne permit să aflăm nivelul de asigurare cu resurse documentare a populației din Republica Moldova în anii de referință.

Tabelul nr. 6. *Numărul de documente per capita în colecțiile SNB și în bibliotecile din subordinea Ministerului Culturii (BN și BPT)*

Anul	Documente în colecții (u. m.)		Documente per capita (u. m.)	
	SNB	BN/BPT	SNB	BN/BPT
2020	59 513 855	15 580 298	22,5	5,9
2021	59 263 288	15 377 816	22,7	6

Colecțiile sistemului național de biblioteci din punctul de vedere al asigurării cu documente pe cap de locuitor prezintă o situație statistică favorabilă cerințelor de informare și documentare ale membrilor comunității. Acest indicator relațional s-a mărit puțin în anul 2021 comparativ cu anul 2020. Dar în comparație cu anii precedenți, numărul de documente pe cap de locuitor a crescut semnificativ: 2017 – 12,1 documente, 2018 – 15,9 documente, 2019 – 15,2 documente.

Situația privind asigurarea cu documente pe cap de locuitor s-a

îmbunătățit considerabil în BPT. În anii precedenți, aceasta era următoare: 2017 – 4,2 documente, 2018 – 4,9 documente, 2019 – 5,4 documente per capita, iar în anii de referință – 5,9 documente (2020) și 6 documente (2021).

Rotația colecțiilor / rata de circulație

Rotația colecției poate fi un indicator al valorii științifice, culturale, educaționale și estetice și al veridicității conținutului său. Acest indicator este important pentru a stabili dacă mărimea colecțiilor corespunde necesităților populației servite.

Rata de circulație permite estimarea ratei globale de utilizare a colecțiilor pe parcursul unui an. Cu cât rezultatul este mai mare, cu atât nivelul de utilizare a colecțiilor este mai intens, acest fapt demonstrând impactul calității colecțiilor asupra nivelului de utilizare. Respectiv, crește și nivelul de satisfacere a necesităților informaționale ale membrilor comunității, care se răsfrânge, implicit, și asupra îmbunătățirii calității vieții.

Tabelul nr. 7. Rata medie de circulație a colecțiilor la nivel național (SNB) în comparație cu bibliotecile subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT)

Perioada de timp		Colecții		Împrumuturi		Rotația colecțiilor	
		Total documente în colecții	Inclusiv în limba de stat	Total împrumuturi	Inclusiv în limba de stat	Rata de circulație a colecțiilor	Inclusiv în limba de stat
2020	SNB	59 513 855	24 288 007	15 153 323	11 216 001	0,2	0,4
	BN / BPT	15 580 298	7 925 989	6 806 936	4 865 406	0,4	0,6
2021	SNB	59 263 288	24 704 397	16 059 205	12 185 163	0,3	0,5
	BN / BPT	15 377 816	7 902 357	7 980 696	5 866 874	0,5	0,7

Tabloul statistic al datelor din tabelul de mai sus ne demonstrează o creștere a ratei de circulație a colecțiilor SNB în anul 2021. A crescut și rata de circulație a documentelor în limba de stat, ceea ce demonstrează necesitatea creșterii în continuare a nivelului de achiziții a acestor documente în colecțiile SNB.

În bibliotecile subordonate Ministerului Culturii, situația statistică demonstrează la fel o creștere a ratei de circulație a documentelor din colecțiile bibliotecilor naționale și bibliotecilor publice teritoriale, impactul fiind puțin mai mare decât rotația colecțiilor la nivelul SNB.

Resurse electronice

Bazele de date științifice sunt colecții de documente sau de date științifice organizate și oferite utilizatorilor prin intermediul unei platforme web, ce permite căutarea, regăsirea și valorificarea lor.

Creșterea numărului titlurilor de carte disponibile în format electronic interesează în mod direct bibliotecile, de la care utilizatorii așteaptă o ofertă mai largă în privința acestui tip de documente. În caz contrar, importanța bibliotecii, ca furnizor de informații, este în pericol să scadă. Împrumutul electronic, difuzarea informațiilor în format electronic deja a devenit o realitate în bibliotecile din Republica Moldova.

Tabelul nr. 8. Structura resurselor electronice în sistemul național de biblioteci (SNB) în comparație cu bibliotecile subordonate Ministerului Culturii (BN și BPT)

Tipul de resurse electronice		2020	2021	Variație 2021 față de 2020
Baze de date achiziționate de biblioteci	SNB	398	456	+58
	<i>BN / BPT</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>-1</i>
Baze de date create de biblioteci	SNB	32	62	+30
	<i>BN / BPT</i>	<i>20</i>	<i>25</i>	<i>+5</i>
Documente digitale (titluri) și publicații electronice seriale (numere / fascicule), create în formă digitală sau digitizate de bibliotecă	SNB	28 270	28 610	+340
	<i>BN / BPT</i>	<i>8 905</i>	<i>10 872</i>	<i>+1 967</i>

Resursele informaționale accesibile în format electronic completează colecția de documente pe suport tradițional. Creșterea în colecțiile BPT a cotei resurselor electronice este evidentă și binevenită. Realizarea de către BPT a unor studii de corelare a acestor date cu cercetările privind eficiența și eficacitatea utilizării acestor resurse ar prezenta aspecte relevante pentru elaborarea conceptului, contextului și criteriilor de organizare și utilizare a resurselor electronice, care ar trebui aplicate ca parte integrantă a managementului colecțiilor.

Mediul informațional se schimbă vertiginos, are loc evoluția rapidă a culturii informației, lecturii online, stimulată de progresele tehnologiei informației și a comunicării. În acest context, este bine de analizat situația publicațiilor electronice din țară. Reieșind din datele înregistrate de Camera Națională a Cărții, în anii 2020-2021, sistemul editorial național din Republica Moldova s-a caracterizat printr-o creștere considerabilă a numărului de titluri editate, în special al cărților electronice (1).

Utilizarea pe scară largă a documentelor furnizate într-un mediu electronic în anii de referință, atât la nivelul SNB, cât și în BPT, poate fi argumentată prin compararea datelor statistice prezentate în rapoartele statistice anuale.

Tabelul nr. 9. Număr de documente furnizate într-un mediu electronic

		2020	2021	Variație 2021 față de 2020
Documente electronice	SNB	53 268	72 590	+19 322
	BN / BPT	29 020	51 519	+22 429

Beneficiile accesului electronic la colecții este bine cunoscut și argumentat în literatura de specialitate:

- colecțiile pot fi vizualizate de oriunde, oricând;
- documentele pot fi tipărite de pe web;
- utilizatorii pot găsi ceea ce caută în mod rapid și independent;
- colecțiile digitizate economisesc timpul bibliotecarilor de referințe;
- crește accesul la colecții;

- sunt facilitate studiul și cercetarea științifică etc. (5, p. 54).

Pentru biblioteci este esențial să gândească în perspectivă, cunoscând tendințele și căutând soluții pentru integrarea împrumuturilor de cărți electronice în serviciile pe care le oferă. În acest scop, trebuie să fie cercetat în permanență interesul publicului pentru lectura în format electronic, îmbunătățirea soluțiilor și posibilităților tehnice ale bibliotecilor pentru furnizarea serviciilor de împrumut electronic.

Concluzii și recomandări

Analiza și sinteza datelor statistice a situației resurselor informaționale / colecțiilor bibliotecilor din sistemul național de biblioteci ne permite să enunțăm unele concluzii. Bibliotecile moderne se schimbă în permanență, dar politica lor fundamentală rămâne constantă în timp: bibliotecile vor să furnizeze utilizatorilor cele mai bune și variate servicii, care includ, în primul rând, servicii de lectură. Iar calitatea acestora încă depinde în mare măsură de dezvoltarea și modernizarea colecțiilor bibliotecilor.

O analiză statistică a colecțiilor sistemului național de biblioteci oferă o imagine completă a resurselor informaționale și documentare disponibile în biblioteci la nivel național, redă o gamă lărgită a documentelor existente în colecțiile bibliotecilor. Prezintă interes pentru specialiștii din domeniu compararea / corelația dintre variabile în timp pe parcursul anilor de referință, analizate în acest studiu.

Misiunea de a organiza și a comunica resursele informaționale de care dispun constituie fundamentul politicilor de dezvoltare a colecțiilor bibliotecilor publice, care vizează mai multe obiective specifice:

- dezvoltarea, organizarea și prezervarea resurselor informaționale de care dispun prin elaborarea unor planuri anuale de achiziție, care au drept scop realizarea unei colecții echilibrate conform necesităților membrilor comunității;
- implementarea unor politici de selecție și deselecție care să asigure un management coerent al organizării colecțiilor;
- elaborarea unui program al comunicării, accesului la informațiile și documentele de care dispun bibliotecile;
- analiza anuală a cerințelor utilizatorilor / planificarea unor cercetări

calitative (sondaje ale satisfacerii nevoilor informaționale ale membrilor comunității etc.).

Pentru un tablou complex al utilității resurselor informaționale disponibile în bibliotecile publice din Republica Moldova, ar fi necesară realizarea unor studii calitative: sondaje ale satisfacției nevoilor informaționale ale utilizatorilor; analiza disponibilității colecțiilor: procent de acces liber la raft, procent de digitizare a colecțiilor, volum de acces online la resurse electronice de informare și documentare, elaborarea cataloagelor electronice etc.

Prin elaborarea politicilor de dezvoltare a colecțiilor, bibliotecile pot realiza un proces profesional coerent, deoarece acest document va fi:

- un instrument de lucru pentru achiziții anuale;
- un instrument de gestionare a resurselor documentare;
- un ajutor pentru repartizarea bugetului bibliotecii;
- un instrument de comunicare cu utilizatorii (prin planificarea și realizarea unor sondaje).

Utilizarea colecțiilor bibliotecii publice poate fi obiectul unei analize de marketing. Pentru a stabili eficiența utilizării colecțiilor, se recomandă folosirea metodei chestionarului, care va permite elaborarea unui profil al utilizatorului de informații și al gradului de utilizare a colecțiilor bibliotecii.

Cea mai importantă misiune a bibliotecilor publice este să extindă accesul la cunoaștere pentru utilizatori, având rolul de centre de învățare pe tot parcursul vieții.

Managementul colecțiilor urmărește ca scop final furnizarea unor servicii de informare de calitate cât mai bună și adaptate cerințelor fiecărui utilizator în vederea îmbunătățirii comunicării colecțiilor, aplicării informațiilor și generării de cunoaștere. Respectarea principiilor de management al colecțiilor în biblioteci îmbunătățește calitatea acestora.

Crearea de conținut digital în baza colecțiilor de care dispun este o prioritate a bibliotecilor din sistemul național de biblioteci, deoarece în contextul dezvoltării bibliotecilor în secolul al XXI-lea, conform specialiștilor în domeniu, proiectele de constituire a bibliotecilor digitale sunt rezultatul unei evaluări corecte a colecțiilor, implicit al digitizării acelor documente care aduc beneficii majore utilizatorilor.

Colecțiile online sunt mai greu de constituit decât cele în format tradițional, în același timp, criteriile și valorile de bază ale importanței informaționale a colecțiilor digitale a bibliotecilor prevalează. Totuși, bibliotecile identifică două motive de digitizare a documentelor: prezervarea colecțiilor și extinderea accesului la aceste colecții. În Europa s-a impus deja un model de digitizare prin proiecte de anvergură, s-au constituit modele de cooperare între biblioteci de categorii diferite, cu resurse și colecții variate și posibilități tehnico-financiare diferite. (5, p. 55).

Proiectul de digitalizare a activității Bibliotecii Naționale prin îmbunătățirea echipamentelor de digitizare a generat crearea în anul 2022 a *Centrului Național de Digitizare* și constituie un proiect important și hotărâtor pentru transformarea digitală a Bibliotecii Naționale în deceniul următor, scopul final fiind realizarea unei Biblioteci Digitale Naționale. În calitatea sa de coordonator al acțiunii de digitizare din sistemul național de biblioteci, Biblioteca Națională va face toate demersurile pentru consolidarea, integrarea eforturilor în materie de digitalizare și promovare a colecțiilor bibliotecilor din Republica Moldova (10).

În corespundere cu afirmațiile prezentate mai sus, putem conchide că colecțiile bibliotecilor au un rol însemnat în dezvoltarea constantă a cunoștințelor, a abilităților și a competențelor personale, în satisfacerea nevoilor ce țin de formarea și informarea utilizatorilor bibliotecii, în lărgirea gamei de servicii oferite comunității, contribuind la procesul de învățare pe tot parcursul vieții, prin promovarea accesului egal la educație și cultură.

Organizarea unor colecții de calitate, pe suport fizic și electronic, poate fi susținută în biblioteci prin aplicarea principiilor managementului performant al resurselor infodocumentare, care va contribui la o mai bună îndeplinire a misiunii bibliotecii în comunitate, venind în întâmpinarea nevoilor informaționale ale membrilor comunității.

Referințe bibliografice:

1. Conferința Internațională Anuală ISBN&ISMN [online]. [citat 15.09.2022]. Disponibil: <https://www.bookchamber.md/conferinta-internationala-anuala-isbnismn/>
2. Date oficiale ale Biroului Național de Statistică a Republicii Moldova [online]. [citat 06.09.2022]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/>

3. IFLA-UNESCO Public Library Manifesto 2022 [online]. [citat 15.09.2022]. Disponibil: <https://repository.ifla.org/bitstream/123456789/2006/1/IFLA-UNESCO%20Public%20Library%20Manifesto%202022.pdf>
4. PESANTEZ-POZO, Carmen-Leocadia. Strategii de promovare a imaginii și rolului bibliotecii în era digitală. In: Biblioteca. 2016, nr. 2, pp. 36-40. ISSN 1220-3386.
5. RAHME, Nicoleta. Accesul online la patrimoniul cultural. In: Revista Bibliotecii Naționale a României. 2011, nr. 1, pp. 54-55. ISSN 1224-0184.
6. Raport statistic centralizator privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din Republica Moldova în anul 2020 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
7. Raport statistic centralizator privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din Republica Moldova în anul 2021 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
8. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
9. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 10.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
10. SILIVESTRU, Diana. Digitizarea resurselor documentare – prioritate a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. In: Magazin bibliologic. 2022, nr. 3, pp. 53-57. [citat 15.09.2022]. ISSN 1857-1476. Disponibil: http://www.bnm.md/files/publicatii/MB_3_2022.pdf
11. TRATAT de biblioteconomie. Vol. II, partea I. București: Asociația Bibliotecarilor din România, 2014, p. 267. ISBN 978-606-93535-2-3.

SERVICIILE DE BIBLIOTECĂ – ACCES ȘI DEZVOLTARE

Ecaterina DMITRIC
E-mail: dbiblio@bnrm.md

Biblioteca facilitează accesul cetățenilor la informații prin oferta diversă care include servicii și produse informaționale. Potrivit Legii cu privire la biblioteci (nr. 160 din 20.07.2017), serviciile de bibliotecă reprezintă activități, programe relevante în curs de desfășurare, organizate de bibliotecă pentru a satisface necesitatea membrilor comunității de a se informa, de a comunica, de a se instrui, dezvolta și de a se recrea. În această ordine de idei, fiecare bibliotecă publică prestează servicii conform necesităților membrilor comunității, în corespundere cu propriul regulament de organizare și funcționare [4]. De asemenea, Regulamentul privind serviciile prestate de bibliotecile publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 24 din 22.01.2020, fundamentează rolul și importanța activității bibliotecii publice prin serviciile pe care le prestează și specifică categoriile de servicii în conformitate cu tendințele societății de azi.

În acest articol sunt analizate serviciile și produsele de bibliotecă în conformitate cu datele statistice din raportul centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anii 2020 și 2021 [6]. Astfel, analiza comparativă s-a realizat pe un termen de doi ani, determinând tendințele actuale privind activitatea bibliotecilor și impactul lor asupra societății.

În contextul realizării integrării europene, al strategiilor de dezvoltare, transformării digitale, implementării Agendei ONU 2030 etc., este reliefat specificul serviciilor electronice prestate utilizatorilor ca aspect important care contribuie la transformarea digitală a societății. Varietatea serviciilor bazate pe ODD 2030, prestate de către bibliotecile publice din Republica Moldova, are o influență asupra dezvoltării comunităților prin implicarea bibliotecilor în diverse proiecte comunitare. De asemenea, instruirea utilizatorilor are la bază dezvoltarea competențelor în diverse domenii, inclusiv a competențelor digitale.

Tabelul nr. 1, *Servicii, produse de bibliotecă*, prezintă serviciile prestate de către bibliotecile din sistemul național în conformitate cu compartimentul V, *Servicii de bibliotecă și utilizarea lor din formula-rul 6c*. Indicatorii serviciilor prestate de către biblioteci din tabelul nr. 1 sunt în creștere comparativ cu anul 2020. Astfel, serviciul de împrumut al bibliotecilor din sistemul național a înregistrat 16 059 205 u.m. Împrumutul pe cap de locuitor constituie 6 u.m., un indicator stabil timp de doi ani, însă este în descreștere comparativ cu anii 2018-2019 care a fost în medie de 8 u.m. De asemenea, și împrumutul pe cap de utilizator a scăzut comparativ cu anii 2018-2019 și se menține la 15 u.m față de 18 u.m. În realitate, împrumutul de publicații devine un serviciu obișnuit și nu unul prin care se stabilește impactul decisiv al bibliotecilor asupra comunității, deoarece necesitățile utilizatorilor sunt variate și, respectiv, gama de servicii prestate de biblioteci este foarte diversă, activitatea bibliotecilor nefiind limitată doar la împrumutul de cărți.

Bibliotecile din SNB oferă acces la 456 de baze de date achiziționate de biblioteci și 62 de baze de date create de biblioteci. Numărul de baze de date achiziționate este în tendință de creștere, evidențiindu-se astfel necesitatea accesului utilizatorilor la diverse baze de date.

Biblioteca facilitează accesul la informații prin diverse modalități, utilizând tehnologiile informaționale. Astfel, numărul de documente furnizate online în anul 2021 este în ascensiune comparativ cu anul 2020, constituind 72 950 de documente furnizate în SNB. Menționăm că 51 082 de documente au fost furnizate în bibliotecile publice teritoriale, 21 108 documente în bibliotecile instituțiilor de învățământ și 760 în celelalte biblioteci din SNB. Această creștere este influențată de noile tehnologii, fiind o perspectivă de viitor în contextul transformării digitale.

Potrivit *SM ISO 2789:2015. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă*, „serviciile electronice de bibliotecă includ catalogul online, site-ul bibliotecii, colecția electronică, împrumutul electronic, furnizarea documentelor electronice (indirect), serviciile de referințe electronice, instruirea utilizatorilor cu ajutorul mijloacelor electronice, servicii pentru dispozitive mobile, servicii pentru utilitate

interactivă (inclusiv servicii pe rețele sociale), precum și accesul la internet prin intermediul bibliotecii” [8]. Astfel utilizarea dispozitivelor ce țin de tehnologiile informaționale cum ar fi: calculatoarele, imprimantele, scanerele, dispozitivele de citire a cărților electronice, tabletele reprezintă tendințe de ascensiune în prestarea serviciilor electronice în biblioteci.

Catalogul electronic al bibliotecii este o bază de date ce conține informații bibliografice privind documentele existente în colecțiile bibliotecii, care permite căutarea documentelor după mai multe criterii: autor, titlu, subiecte, cuvinte-cheie, editură, anul de apariție, ISBN, ISSN etc. Numărul total de cataloage electronice online în bibliotecile din SN este de 19 și 27 de cataloage cu acces local. Numărul cataloagelor cu acces online este constant, însă numărul cataloagelor cu acces local a crescut comparativ cu anul 2020. Achiziționarea softurilor de bibliotecă rămâne o problemă actuală în biblioteci, care necesită soluționare pe termen lung.

Tabelul nr. 1. Servicii, produse de bibliotecă

Servicii, produse	2020	2021	+/-
Baze de date achiziționate de bibliotecă	398	456	+58
Baze de date create de bibliotecă	32	62	+30
Nr. de împrumuturi	15153323	16059205	+905882
- în limba de stat	11216001	12185163	+969162
- din care copii până la 16 ani	8663475	8887937	+224462
- în limba de stat	6808992	7425879	+616887
Nr. de documente electronice furnizate online (de ex., e-mail)	53628	72950	+19322
Nr. de biblioteci care sunt conectate la internet	1683	1762	+79
Nr. de calculatoarele pentru utilizatori	5277	5423	+146
- din care conectate la internet	5156	5292	+136

Nr. de imprimante pentru uilizatori	315	376	+61
Nr. de scanere pentru utilizatori	60	70	+10
Nr. dispozitivelor de citire a cărților electronice (eBook reader) pentru utilizatori	37	50	+13
Nr. de tablete PC	766	762	+4
Nr. catalogului electronic cu acces online	21	19	-2
Nr. catalogului electronic cu acces local	27	27	=
Nr. website-ului	31	40	+9
Nr. de bloguri ale bibliotecii	120	127	+7

Conform datelor statistice, la 1 ianuarie 2022 (a se vedea tabelul nr. 2), în biblioteci au fost organizate 78 846 activități culturale, educaționale, științifice, dintre care 39 125 de expoziții de carte. În comparație cu anul 2021, acest indicator a fost în creștere cu 10 987 de activități. Activitățile de acest gen se organizează sub diverse forme, astfel menționăm activități ce țin de aniversări culturale, lansări de carte, întâlniri cu scriitorii, conferințe, mese rotunde, concursuri etc.

Pe parcursul anului 2021, în SNB au fost implementate 4 371 de servicii moderne de bibliotecă. Se constată o creștere cu 303 servicii față de anul 2020. De serviciile moderne de bibliotecă au beneficiat 296 589 de utilizatori, în comparație cu anul 2020 acest indicator este în creștere cu 54 340.

Tabelul nr. 2. Activități, servicii moderne

	2020	2021	+/-
Nr. de activități (culturale, educaționale, științifice)	67859	78846	+10987
- dintre care pentru copii până la 16 ani	46313	53564	+7251
- dintre care numărul de expoziții	34970	39125	+4155
- dintre care pentru copii până la 16 ani	23857	25699	+1842
Nr. de servicii moderne prestate	4068	4371	+303
- dintre care pentru copii până la 16 ani	2897	3161	+264
Nr. de utilizatori care au beneficiat de servicii moderne de bibliotecă	242249	296589	+54340
- dintre care pentru copii până la 16 ani	150383	171437	+21054

Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030, care urmează să fie aprobată până la sfârșitul anului 2022, accentuează faptul că este foarte importantă dezvoltarea aptitudinilor digitale la cetățeni și funcționari. Dacă un cetățean nu este pregătit digital într-un secol digital, el nu este competitiv. În acest context, bibliotecile se implică activ în formarea competențelor și abilităților utilizatorilor, punând la dispoziția publicului larg oferte educaționale nonformale individuale sau în colaborare cu alte organizații. Astfel, în anul 2021, bibliotecile au oferit 54 266 de ore academice de instruire nonformală a utilizatorilor, dezvoltând competențele a 164 650 de utilizatori, dintre care și copii de până la 16 ani (114 336 de persoane). Acești indicatori sunt în ascensiune comparativ cu anul 2020.

De asemenea, de instruire formală au beneficiat 1 127 de utilizatori (403 ore academice), un indicator în descreștere față de anul 2020.

Tabelul nr. 3. Instruirea utilizatorilor

	2020	2021	+/-
Instruirea nonformală a utilizatorilor			
Nr. total de ore academice de instruire	46897	54266	+7369
Nr. total de participanți la ore de instruire	148430	164650	+16220
dintre care copii până la 16 ani	104070	114336	+10266
Instruirea formală a utilizatorilor			
Nr. total de ore academice de instruire	588	403	-185
Nr. total de participanți la ore de instruire	3778	1127	-2651
dintre care copii până la 16 ani	304	402	+98

Implicarea bibliotecilor în implementarea Agendei ONU 2030 de dezvoltare durabilă este o prioritate profesională pentru sistemul național de biblioteci din Republica Moldova, începând cu anul 2017. În conformitate cu recomandările IFLA, care susține acest program, oferind bibliotecilor diverse instrumente profesionale, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, cu statut de centru metodologic național, monitorizează implementarea serviciilor de bibliotecă ajustate la ODD-uri, utilizând sistemul online de raportare 6c, administrarea grupului pe pagina de Facebook <https://www.facebook.com/groups/2525800234363735> și alte instrumente profesionale. Pentru a evidenția rolul bibliotecilor publice în realizarea Agendei ONU 2030, cu siguranță putem justifica implementarea serviciilor de bibliotecă, proiectelor comunitare și dezvoltarea parteneriatelor în beneficiul comunității orientate spre sporirea calității vieții cetățenilor.

Republica Moldova s-a angajat să implementeze Agenda ONU 2030 împreună cu alte 192 de state membre ale ONU, prin adoptarea Declarației Summitului privind Dezvoltarea Durabilă, care a avut loc la New York în septembrie 2015. Ca punct de plecare a fost elaborarea

Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2030” (SND) în anul 2018, iar în continuare urmează să fie aprobată până la finele anului 2022 Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Acest document indică direcțiile de dezvoltare a țării în următorii șapte ani și reprezintă o viziune strategică pe termen lung, adaptată la contextul național în conformitate cu angajamentele internaționale asumate de țara noastră conform Acordului de Asociere la UE și ale celor care derivă din statutul de țară candidat pentru aderarea la UE, inclusiv Agenda ONU 2030 de dezvoltare durabilă. Strategia menționată este centrată pe oameni și pe sporirea calității vieții acestora. Dimensiunile cele mai importante ale calității vieții sunt: veniturile, condițiile de trai, educația, cultura, sănătatea, solidaritatea socială, respectarea drepturilor omului, încrederea în guvernare, încrederea în justiție, securitatea umană și calitatea mediului. Ținând cont de acestea, bibliotecile publice contribuie la acest demers prin oferirea accesului la informații, inițierea serviciilor de bibliotecă care sprijină ODD 2030, implementarea proiectelor comunitare și dezvoltarea parteneriatelor în beneficiul comunității. În acest sens, obiectivele propuse în SND răspund necesităților stringente ale societății. SND trasează o legătură directă între aspirațiile de bunăstare, pe de o parte, și politicile care vor contribui la aceste obiective, pe de altă parte. Monitorizarea progresului și evaluarea impactului de dezvoltare a SND va fi realizată prin intermediul indicatorilor statistici dezagregați, inclusiv ai Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. În eventualitatea în care bibliotecile vor putea demonstra implicarea și impactul serviciilor bazate pe ODD 2030, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a întreprins următoarele acțiuni care coordonează activitatea bibliotecilor în ceea ce privește:

- Colectarea indicatorilor statistici privind organizarea serviciilor de bibliotecă ajustate ODD-urilor 2030 – *Sistemul online de raportare 6C și ORT*

- Diseminarea și promovarea serviciilor, experiențelor, practicilor de calitate și amplificarea schimbului de experiență – *Grupul public pe Facebook* Implicarea bibliotecilor în implementarea Agendei ONU 2030, disponibil: <https://www.facebook.com/groups/2525800234363735>

- Promovarea istoriilor de succes pe Harta Bibliotecilor Lumii

<https://librarymap.ifla.org/>, fiind intermediar în procesul de înregistrare a istoriilor de succes

- Reflectarea activității bibliotecilor publice privind implementarea Agendei ONU 2030 în presa de specialitate

- Monitorizarea studiilor de măsurare a impactului serviciilor de bibliotecă prin intermediul rapoartelor de activitate a bibliotecilor, care sunt prezentate în cadrul Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la început de an, raportând activitatea pentru anul care a trecut.

Începând cu anul 2021, bibliotecile din cadrul SNB au raportat în sistemul online 6c serviciile ajustate ODD-urilor 2030, categorisite după numărul și titlul serviciului și numărul de utilizatori care au beneficiat de serviciul corespunzător. În tabelul nr. 4 putem vedea atât acești indicatori, cât și unele denumiri mai reprezentative ale serviciilor implementate. De asemenea, în conformitate cu sistemul online de raportare 6c, este disponibil și numărul de activități în sprijinul ODD, realizate de biblioteci în anul 2021. Astfel, în bibliotecile publice au fost realizate 14 665 de activități cu participarea a 155 619 utilizatori, dintre care în municipiul Chișinău – 5 551 de activități cu 54 119 participanți.

Accesul la informații este esențial pentru realizarea educației pentru toți. Conform tabelului prezentat, cele mai multe servicii au fost ajustate la Obiectivul 4, Educație de calitate. Prin urmare, accesul la informație a fost realizat prin oferirea surselor veridice de către biblioteci, având ca scop dezvoltarea gândirii critice a utilizatorilor, precum și alfabetizarea media care permite utilizatorilor să evalueze informația și să distingă adevărul de informațiile de propagandă și manipulare.

Obiectivul 3, Sănătate și stare de bine, se poziționează pe locul doi în Republica Moldova în ceea ce privește adaptarea serviciilor de bibliotecă oferite cetățenilor conform acestui obiectiv. Scopul lui este asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea sănătății pentru toate categoriile de vârstă.

Alte obiective mai vizibile stabilite după numărul de servicii implementate în țara noastră sunt: Obiectivul 5, Egalitate și gen; Obiectivul. 9, Industrie, inovație și infrastructură; Obiectivul 1, Fără sărăcie. Și celelalte obiective sunt remarcate, însă mai puțin, deoarece bibliotecile

participă activ în multe proiecte locale, naționale, internaționale. Drept exemplu, putem menționa unul din proiectele implementate la Biblioteca Publică din Bilicenii Vechi, Sângerei, „Biblioteca mobilizează comunitatea pentru a asigura o salubritate și igienă adecvate pentru grădinița locală”, înregistrat pe site-ul Harta Bibliotecilor Lumii, disponibil: <https://librarymap.ifla.org/stories/Republic-of-Moldova/LIBRARY-MOBILISES-COMMUNITY-TO-ENSURE-ADEQUATE-SANITATION-AND-HYGIENE-FOR-LOCAL-KINDERGARTEN/169>.

Recomandăm unele sugestii cu privire la implementarea serviciilor de bibliotecă ajustate ODD-urilor 2030, cum ar fi:

- Îmbunătățirea calității serviciilor raportate
- Comunicarea profesională pe acest segment
- Dezvoltarea parteneriatelor și implementarea proiectelor comunitare
  - Sporirea imaginii bibliotecii prin implicarea bibliotecilor în promovarea Agendei ONU privind realizarea ODD 2030
  - Demonstrarea valorii bibliotecii prin oferirea serviciilor de calitate privind realizarea ODD 2030
    - Diversificarea serviciilor prin participarea la diverse proiecte locale, naționale, internaționale
    - Realizarea sondajelor de impact asupra comunității privind serviciile de bibliotecă
    - Diseminarea celor mai bune practici privind serviciile bazate pe ODD 2030
    - Creșterea vizibilității bibliotecii publice drept actor important în implementarea ODD-urilor (prezențe în strategii și programe naționale, comunitare; publicații în reviste și mass-media, comunicate etc.)
    - Promovarea și reinventarea serviciilor culturale în conformitate cu ODD 2030 [1].

Tabelul nr. 4. Servicii și proiecte comunitare bazate pe ODD 2030

Nr.	ODD 2030	Nr. servicii	Nr. utilizatori	servicii reprezentative
1.		82	7 096	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ajută-ți aproapele ▪ Biblioteca te informează ▪ e-guvernare ▪ Garderoba socială ▪ Echimăuți, comunitate prietenoasă vârstei ▪ Fii mai bun în seara de Crăciun ▪ Biblioteca Mobilă la Centrul de bătrâni „Neومانist” ▪ instruirii pentru șomeri
2.		42	1 679	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pâinea noastră cea de toate zilele ▪ Clubul legumicultorului ▪ Un doctor cu o bonetă (accentul pe eliminarea tuturor formelor de malnutriție) ▪ Calculatorul în ajutorul agricultorului ▪ „Masa Caldă”
3.		361	12 012	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Speranța ▪ Sănătatea ta contează ▪ O minte sănătoasă într-un corp sănătos ▪ Viață@sănătoasă ▪ Modul sănătos de viață (cultura fizică) ▪ ProSănătate ▪ Sesiune online privind măsurile de prevenire și protejare în perioada pandemiei ▪ Educație pentru sănătate ▪ Atelierul „Mendeley: manager al referințelor bibliografice și generator de citări, produs al Editurii „Elsevier” ▪ https://library.usmf.md/ro/noutati/saptamana-internationala-accesului-deschis-la-usmf-nicolae-testemitanu ▪ Mișcarea este viață ▪ Un copil sănătos într-o societate sănătoasă ▪ Sănătate în era digitală ▪ Farmacia Verde ▪ Laboratorul pentru un stil sănătos de viață ▪ Educație pentru o viață de calitate ▪ Ungheșul psihologului ▪ Media ROOM terapeutic ▪ ABC-ul Sănătății ▪ Ghid de resurse informaționale în domeniul sănătății publice ▪ https://library.usmf.md/sites/default/files/inline-

4.		1 387	81 410	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Educația digitală ▪ Învățăm IT ▪ Arta lecturii ▪ Lectură și creativitate ▪ Tema pentru acasă ▪ Lecții online ▪ Povestea improvizată ▪ Academia stilului ▪ BibliotecAltfel ▪ Științe + IT ▪ Decelușii ▪ Povești de peste mări și țări ▪ Descoperă povestea prin teatru ▪ Arta de a deveni om ▪ Dacă vrei să fii dotat, învață limba altui stat ▪ Tehnologiile informaționale în ajutorul elevilor ▪ OratorClub ▪ Valorificarea Patrimoniului Cultural ▪ O oră de logică ▪ Să ne cunoaștem localitatea ▪ FamilyL@B ▪ Tainele cărții ▪ Recomand o carte
5.		153	2 551	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Violența se învinge prin lectură ▪ Diversitatea de gen ▪ Descoperim lumea ▪ Educație de gen și șanse egale ▪ Educație pentru toleranță ▪ Șansele egalității de gen ▪ Drepturi egale pentru toți
6.		95	1 557	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Consumăm apă pentru sănătatea noastră ▪ Educație ecologică ▪ Ape curate – oameni sănătoși ▪ Protecția mediului și a apei ▪ Apa – izvorul vieții pe pământ ▪ Apa miracol pentru sănătate ▪ Apa pentru bunăstarea socială ▪ Apa sursă pentru viață
7.		14	137	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Surse de energie regenerabilă
8.		75	1 778	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ghidarea în cariere ▪ O șansă pentru angajare

9.		112	2 359	<ul style="list-style-type: none"> ▪ RoboClub ▪ Orașul meu ▪ Calculatorul în ajutorul temelor pentru acasă ▪ CodeLab – învață coding la bibliotecă ▪ Tabletel sprintinel ▪ Ora să ȘTIM ▪ E-guvernare ▪ În pas cu tehnologiile moderne – adulți
10.		36	1 495	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promovarea culturii incluzive și toleranței ▪ Inegalitatea în viața contemporană ▪ Incluziunea digitală a persoanelor în etate: Regândește-ți vârsta
11.		76	4 433	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Biblioteca – centru de informare și promovare turistică ▪ GiPiS literar și istoric. Străzi unghenene ▪ Conexiuni multiculturale – societate unită ▪ Promovarea personalităților satului Măgurele ▪ Istoria digitală a localității ▪ Istori@ locală ▪ Europa în viziunea mea ▪ Creativitate și cunoaștere prin IT ▪ Promovarea tradițiilor populare ▪ Dialogul generațiilor
12.		17	480	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reciclare creativă
13.		51	1 251	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Protecția mediului ▪ Ecoeducația ▪ Mediul și sănătatea
14.		5	94	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rază de lumină ▪ Ora să știm
15.		11	1 763	<ul style="list-style-type: none"> ▪ EcoPlaneta ▪ Terra – planeta pe care trăim ▪ Protecția animalelor ▪ AVE Terra ▪ Țara mea ▪ O comunitate mai verde ▪ Terra – pământ, apă și aer curat ▪ Curioșii ▪ Reciclare creativă ▪ Biblioteca verde ▪ Să călătorim împreună virtual ▪ Enciclopedia naturii

16.		123	4 353	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Educație pentru drepturile omului ▪ Asigurarea accesului liber la informația juridică, despre guvernare, societate ș.a.
17.		23	217	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proiectul educațional internațional „Cultură, educație, lectură și creație”, ediția 2021 ▪ Eu sunt promotorul schimbării ▪ Descoperă Europa

Concluzii, recomandări

Menținerea și continuitatea serviciilor de bibliotecă depind de foarte mulți factori, însă am vrea să specificăm unele aspecte care ar contribui la aceasta:

- Evaluarea calității serviciilor
- Calitatea serviciilor de bibliotecă (care schimbă percepția comunității despre bibliotecă)
- Marketing și promovare
- Dezvoltarea parteneriatelor
- Implicarea voluntarilor
- Diversificarea serviciilor în conformitate cu interesele utilizatorilor și problemele comunității.

În anul 2020, în contextul pandemiei de COVID-19, a fost constatată o scădere drastică a celor mai importanți indicatori de bibliotecă. În anul 2021, se constată o creștere a indicatorilor ce țin de serviciile și produsele de bibliotecă față de anul 2020, dar comparativ cu anii anteriori, 2018-2019, indicatorii din 2021 sunt în scădere. Activitatea de bibliotecă trece prin transformări de ordin organizatoric, contextual și cultural, deoarece a fost afectată de noua realitate la care a trebuit să se adapteze întreaga societate în această perioadă. Bineînțeles că documentele naționale strategice care urmează să fie aprobate, Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 și Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, elucidează problemele cu care se confruntă societatea, dar, totodată, trasează tendințele și căile de acces către o societate dezvoltată la care contribuim cu toții. În acest context, facem referire la Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20 iulie 2017, scopul căreia este consolidarea rolului bibliotecii în societatea modernă prin dezvoltarea acesteia ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, acti-

vități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor [4]. În esență, bibliotecile îndeplinesc acest rol prin serviciile prestate și demonstrează valoarea și impactul pe care îl aduc comunităților în schimbare de atitudine.

Serviciile bibliotecare sunt conceptualizate în conformitate cu necesitățile utilizatorilor privind accesul la informații și cunoștințe, dezvoltarea competențelor, susținerea alfabetizării învățării și lecturii. Bibliotecile, prestând astfel de servicii, îmbunătățesc calitatea vieții cetățenilor, ceea ce contribuie la edificarea unei societăți pașnice, solidare și de înaltă coeziune.

Referințe bibliografice:

1. A culture goal is essential for our common future [online]. [citat 02.11.2022]. Disponibil: http://culture2030goal.net/sites/default/files/2022-09/culture2030goal_Culture%20Goal%20-%20ENG.pdf
2. DMITRIC, Ecaterina. Diversificarea și personalizarea serviciilor de bibliotecă în sprijinul comunității. In: Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate: Ghid metodologic, pp. 26-32. ISBN 978-9975-119-54-2.
3. DMITRIC, Ecaterina. ODD-urile ca bază pentru noi proiecte comunitare. Manuscris, 9 p.
4. Legea cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017 [online]. [citat 12.11.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/a/Lege-cu-privire-la-biblioteci.pdf>
5. Manifestul Bibliotecii Publice IFLA-UNESCO 2022 [online]. [citat 18.10.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/accesDedicat/IFLA-UNESCO%20Public%20Library%20Manifesto%202022.pdf>
6. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020 și 2021 [online]. [citat 02.11.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
7. Regulament privind serviciile prestate de bibliotecile publice [online]. [citat 03.10.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120175&lang=ro
8. SM ISO 2789:2015. Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă. Chișinău: INS, 2015, 62 p.
9. Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM 2030) [proiect] [online]. [citat 02.11.2022]. Disponibil: <https://particip.gov.md/ru/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>
10. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” [proiect] [online]. [citat 02.11.2022]. Disponibil: https://ro.scribd.com/document/596268876/Strategia-Na%C8%9Bional%C4%83-de-Dezvoltare-Moldova-European%C4%83-2030#from_embed

UTILIZAREA BIBLIOTECILOR, ANALIZA INDICATORILOR STATISTICI ȘI DE PERFORMANȚĂ

Svetlana UCRAINCIUC

E-mail: s.ucrainciuc@bnrm.md

Statistica de bibliotecă a evoluat și continuă să se dezvolte în sensul unei complexificări, datorită unui întreg șir de factori: sociali, economici, politici. Factorii exogeni, ca strategiile și deciziile guvernamentale ale puterilor publice, crizele economice și sociale și factorii endogeni, ca digitizarea documentelor de bibliotecă, tehnologizarea proceselor de muncă, instruirea profesională continuă a bibliotecarilor, accesul la informații și servicii de bibliotecă printr-un mediu virtual sunt determinați de convergență și cooperare, care duc la regrouparea și diversificarea indicatorilor statistici și de performanță în instituțiile bibliotecare la diverse compartimente: utilizarea colecției, utilizarea bibliotecii, instruirea utilizatorilor, diversificarea serviciilor de bibliotecă etc.

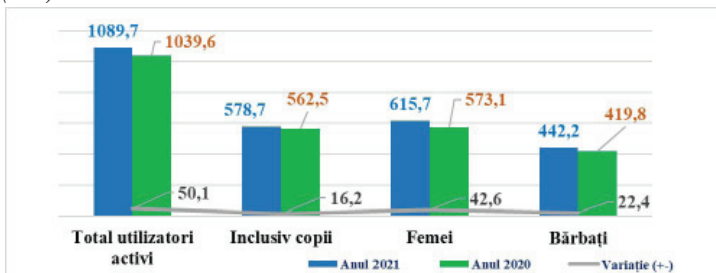
Cu toate acestea, statistica de bibliotecă, de regulă, se concentrează și se desprinde din documentele oficiale realizate, cea mai efectivă și importantă fiind *Cercetarea statistică anuală 6-C privind activitatea bibliotecilor*, care este și un criteriu de orientare a politicilor culturale la nivel local și național. În prezent, statistica de bibliotecă argumentează elaborarea și administrarea politicilor de bibliotecă, fortifică pregătirea și formarea deciziilor, aduce dovezi și altor organe administrative, profesionale și obștești despre domeniul biblioteconomic, frecvent analizate ca parte integrantă a documentelor culturale de stat.

Activitatea bibliotecilor este orientată spre utilizatorii bibliotecii ca obiectiv prioritar, stabilit în conformitate cu necesitățile utilizatorilor, iar utilizarea bibliotecii trebuie să fie o interfață de acces ce accentuează necesitatea intermedierei informaționale, culturale și educative dintre bibliotecă și comunitate. De aceea, analiza indicatorilor statistici și de performanță ce țin de utilizatorii activi, dinamica intrărilor, împrumuturilor, vizite virtuale, vizitatori virtuali poate evalua impactul activității bibliotecilor și poate oferi date utile pentru fixarea unor noi obiective de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă.

În anul 2021, de serviciile bibliotecilor din SNB au beneficiat 1 089,7

mii de utilizatori activi, adică 41,8% din totalul populației, inclusiv 578,7 mii de copii până la 16 ani. În anul 2020, numărul de utilizatori a fost de 1 039,6 mii. Se observă o creștere de 50,1 mii în 2021 față de anul precedent, care poate fi explicată prin faptul că, odată cu minimizarea restricțiilor cauzate criza pandemică și adaptarea serviciilor de bibliotecă necesităților actuale ale utilizatorilor, numărul utilizatorilor a crescut. Menționăm că în anii 2017, 2018 și 2019, acest indicator a marcat o tendință ascendentă, dar odată cu criza pandemică, numărul utilizatorilor activi a scăzut esențial în 2020, iar în 2021 se observă o tendință pozitivă, de creștere a numărului de utilizatori. După categoria de gen, femeile reprezintă 615,7 mii de utilizatori din totalul de utilizatori activi, iar bărbații, 442,2 mii și sunt cu 15,9% mai puțini decât femeile. În anul 2021, utilizatorii de gen feminin au crescut cu 6,9%, iar utilizatorii de gen masculin, cu 5,1% față de anul 2020. La repartizarea utilizatorilor după categoria de gen se observă realități constante: femeile sunt utilizatori mai activi ai bibliotecii decât bărbații. Aceasta se datorează faptului că femeile sunt mai implicate în dezvoltarea personală și profesională, iar datele BNS argumentează acest fenomen: rata de cuprindere în învățământul secundar și terțiar pe sexe și ani de studii constituie pentru femei 73,5%, iar pentru bărbați 52,4%. Un alt motiv este faptul că femeile, în cele mai dese cazuri, sunt implicate în educarea și creșterea copiilor, iar aceasta presupune și utilizarea serviciilor de bibliotecă. Pentru a atrage segmentul de utilizatori de sex masculin, bibliotecarii trebuie să dezvolte activități și servicii legate de activitățile de interes pentru bărbați: cultura informației, creștere economică, incluziune digitală, antreprenariat, agricultură, domeniul TIC etc.

Diagrama nr. 1. Repartizarea utilizatorilor activi după vârstă și gen (mii)

Analiza comparativă scoate în evidență o scădere ușoară a utilizatorilor copii până la 16 ani din totalul de utilizatori activi: în anul 2021 ei constituiau 53,1%, iar în anul 2020 erau 54,1%, dar, în ansamblu, utilizatorii copii până la 16 ani reprezintă mai mult de jumătate din utilizatorii bibliotecii și pentru această categorie de utilizatori, bibliotecarii trebuie să-și orienteze obiectivele, strategiile de comunicare pentru a menține acest grup-țintă în biblioteci.

Succesul bibliotecilor depinde de modul în care se adaptează dinamismului și multilateralității cerințelor comunității, acestea influențând structura organizatorică, structura colecțiilor și serviciile oferite de biblioteci.

Tabelul nr. 1. Dinamica intrărilor în bibliotecile din SNB

Anul	Total intrări	inclusiv copii până la 16 ani	Biblioteci naționale	Biblioteci publice teritoriale	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	Biblioteci specializate
Anul 2021	8 832 716	5 536 469	92 192	4 759 490	3 945 518	35 516
Anul 2020	8 303 671	5 099 058	71 619	4 107 796	4 087 997	36 259
Variație (+-)	529 045+	437 411+	20 573+	651 694+	142 479-	743-

În ultimii ani, intrările în biblioteci au parcurs un proces amplu de modificări: acestea au fost mai mari până la pandemia de COVID-19, însă, odată cu criza pandemică, au scăzut brusc în anul 2020, iar în 2021 intrările în bibliotecile din țară au crescut cu 6%, cu 22,3% în bibliotecile naționale, cu 13,7% în bibliotecile publice teritoriale. S-a micșorat numărul de intrări la bibliotecile instituțiilor de învățământ cu 3,6% și la bibliotecile specializate cu 2,1%.

Utilizatorii revin în biblioteci, de aceea este oportun ca personalul instituțiilor bibliotecare să revadă serviciile și activitățile pe care le oferă comunității pentru a le actualiza prin prisma unor studii de cercetare a satisfacției utilizatorilor privind serviciile bibliotecii. Este binevenită și evaluarea colecției bibliotecii, timpul de funcționare a bibliotecii, tehnologizarea proceselor de bibliotecă pentru a fi atractive pentru utilizatori.

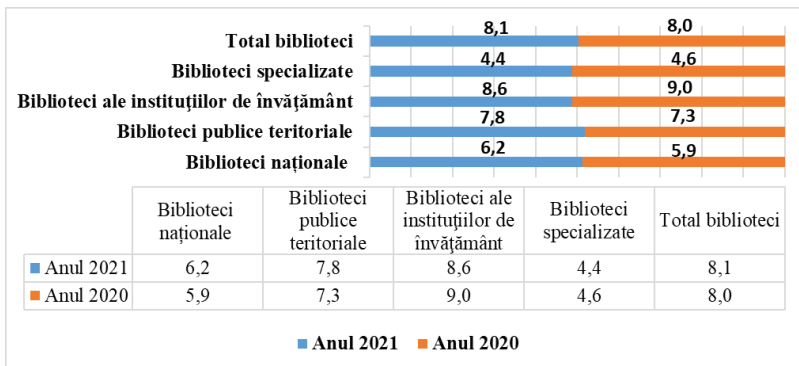
Corelarea utilizării indicatorilor de performanță cu datele statistice scoate în evidență valoarea bibliotecii. Mai mult, calculând indicatorii de performanță, putem diagnostica, prin compararea datelor de la an la

an, performanțele bibliotecilor. Dinamica intrărilor per utilizatori activi oglindește o creștere nesemnificativă a indicatorului de performanță total intrări în biblioteci cu 0,1, la bibliotecile publice teritoriale cu 0,5 și la bibliotecile naționale cu 0,3, pe când la bibliotecile instituțiilor de învățământ a scăzut cu 0,4 și la bibliotecile specializate cu 0,2. Toți indicatorii principali invocați ca argument: utilizatorii activi, intrările, intrări per utilizatori activi denotă că bibliotecile naționale și bibliotecile publice teritoriale s-au revigorat prin activitățile lor, iar cele ale instituțiilor de învățământ și cele specializate n-au fost atât de active.

Intrările în bibliotecile din SNB sunt generate în mare parte de satisfacerea necesităților informaționale ale utilizatorilor, la care, parțial, s-a răspuns grație unor proiecte și programe (*Programul Național Lectura Central, Ora să ȘTIM*), servicii inovative realizate în bibliotecile publice teritoriale și naționale: *Robotica, CodeLab, BOOK-uria lecturii* etc. Bibliotecile din instituțiile de învățământ și cele specializate însă rămân în urmă la acest capitol și se limitează la serviciile tradiționale, de aceea și intrările sunt în scădere.

Diagrama nr. 2. Dinamica intrărilor per utilizatori activi

Este oportun ca bibliotecile să aibă o comunicare mai eficientă cu utilizatorii, implicând activități de cunoaștere a opiniilor, atitudinilor și comportamentului utilizatorilor prin: observare directă, sondaje de opinie, anchete prin chestionare, iar în baza lor să se îmbunătățească serviciile și activitatea bibliotecii.

Valoarea și diversitatea colecțiilor contribuie în mare măsură la satisfacerea necesităților informaționale ale utilizatorilor, care au vizitat biblioteca pentru a împrumuta diverse tipuri de documente. Datele statistice corespunzătoare împrumuturilor, prezentate în tabelul de mai jos, confirmă acest fapt. În anul 2021, se atestă o creștere a împrumuturilor cu 5,7% per ansamblu în bibliotecile din SNB, inclusiv a împrumuturilor în limba română, care au crescut cu 8% în comparație cu anul 2020. Rezultate pozitive sunt și la împrumuturile pentru copii până la 16 ani, care au crescut cu 2,5%, iar împrumuturile în limba română pentru copii de până la 16 ani au crescut cel mai mult, cu 8,3% față de anul precedent.

Proliferarea titlurilor de carte în limba română și popularitatea lor interesează în mod direct bibliotecile, de la care e rezonabil să presupunem că utilizatorii așteaptă o ofertă mai largă în privința acestor tipuri de documente. Dacă nu ține cont de doleanțele utilizatorilor, biblioteca e în pericol să-și piardă importanța ca furnizor de informații. Trebuie de menționat că procentul de împrumuturi a publicațiilor în limba română a crescut mai mult decât cel al împrumuturilor totale, cu 2,3% în anul 2021.

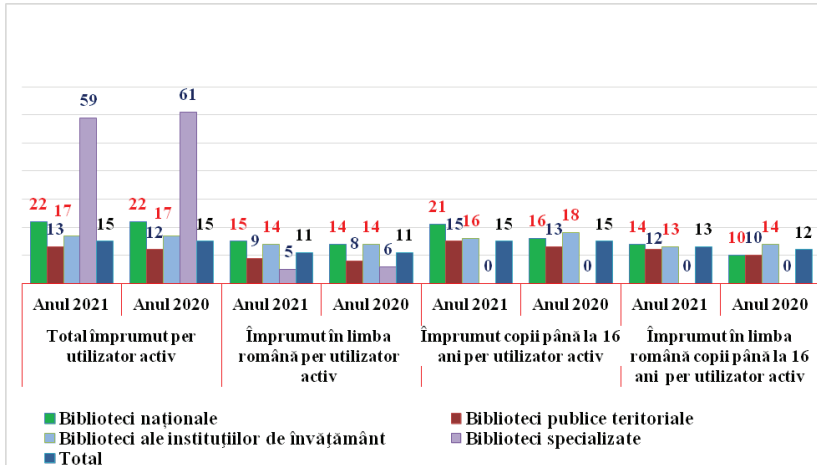
Tabelul nr. 2. Dinamica împrumuturilor

Anul	Total împrumuturi	inclusiv în limba română	Total copii până la 16 ani	inclusiv în limba română
Anul 2021	16 059 205	12 185 163	8 887 937	7 425 879
Anul 2020	15 153 323	11 216 001	8 663 475	6 808 992
Variație (+/-)	905 882+	969 162+	224 462+	616 883+

La nivelul SNB, intensitatea împrumuturilor per utilizatori activi este mai mare la bibliotecile specializate, aproximativ de 4 ori decât la celelalte tipuri de biblioteci, datorită colecțiilor speciale pe care le dețin. Dinamica împrumuturilor la bibliotecile naționale este, la fel, mai mare decât la celelalte tipuri de biblioteci și constituie 22 de împrumuturi per utilizator activ, ceea ce explică o realitate – bibliotecile naționale dețin o colecție mai mare și mai diversificată de documente. Tendințele împrumuturilor la bibliotecile publice teritoriale sunt de 13 împrumuturi

per utilizator activ și 17 pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ. În ansamblu, acest indicator a crescut, în comparație cu anul 2020, la toate bibliotecile din SNB.

Diagrama nr. 3. Dinamica împrumuturilor per utilizatori activi

Analizând împrumuturile în limba română per utilizator activ, s-a depistat că cele mai puține împrumuturi de documente în limba română sunt la bibliotecile specializate: 5 împrumuturi în limba română per utilizator în anul 2020 și 6 împrumuturi în limba română per utilizator în 2021, pe când împrumuturile per utilizator total la aceste biblioteci este cel mai mare: 59 de împrumuturi per utilizator în anul 2020 și 61 de împrumuturi per utilizator în anul 2021. Acest lucru scoate la iveală că sunt prea puține documente de specialitate editate în limba română. La celelalte tipuri de biblioteci situația este mai favorabilă: la bibliotecile naționale, 68% din împrumuturi per utilizator activ sunt în limba română, la bibliotecile de învățământ 82% din împrumuturi per utilizator activ, iar la bibliotecile publice teritoriale 92% din împrumuturi per utilizator activ.

Dezvoltarea serviciilor electronice în bibliotecă demonstrează, pe de o parte, necesitatea studierii și monitorizării constante a nevoilor utilizatorilor și, pe de altă parte, necesitatea evaluării adecvate a

rentabilității bibliotecii pentru dezvoltarea și întreținerea diverselor tipuri de resurse și servicii. Utilizatorii bibliotecilor nu pot rămâne în afara acestor schimbări. Între a se deplasa la bibliotecă și a apela la resursele și serviciile puse la dispoziție la distanță de către aceasta, ei vor apela la soluția care le oferă cel mai mare câștig de timp. În acest context se atestă o creștere fulminantă a vizitelor virtuale și a vizitatorilor virtuali pe website-urile și blogurile bibliotecilor din SNB. În anul 2021, bibliotecile au avut 2 102,7 mii de vizitatori virtuali și 3 640,7 mii de vizite virtuale. Cu 866,0 mii de vizitatori virtuali și cu 1 153,2 mii de vizite virtuale mai mult decât în anul 2020. Preponderent, 62,2% din vizitatorii virtuali sunt prezenți pe site-urile bibliotecilor și 37,8% pe blogurile bibliotecilor din țară. Dacă pe blogurile bibliotecilor din SNB se confirmă o creștere de 5,1% a vizitatorilor virtuali în anul 2021, comparativ cu anul 2020, atunci numărul vizitatorilor virtuali de pe site-urile bibliotecilor a crescut cu 73% față de anul precedent. Aceasta denotă un interes sporit a beneficiarilor pentru activitatea și serviciile bibliotecilor.

Tabelul nr. 1. *Dinamica vizitatorilor virtuali și a vizitelor virtuale*

Anul	Total vizitatori virtuali	Total vizite virtuale	vizitatori pe website-ul bibliotecii	vizite virtuale pe website-ul bibliotecii	vizitatori pe blogul/blogurile bibliotecii	vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecii
Anul 2021	2 102 738	3 640 723	1 307 851	2 453 388	794 887	1 187 335
Anul 2020	1 236 710	2 487 532	481 220	1 338 309	755 490	1 149 223
Variație (+/-)	866 028+	1 153 191+	826 631+	1 115 079+	39 397+	38 112+

Vizitele virtuale sunt și ele în creștere cu 1 153,2 mii în anul 2021, în comparație cu anul 2020, iar cele de pe site-urile bibliotecilor au crescut semnificativ, cu 1 115.1 mii de vizite virtuale. De aici rezultă un nivel crescut al posibilităților bibliotecilor de a face față concurenței pe piața informațională de azi, prin utilizarea intensă a tehnologiilor informaționale de comunicare.

Concluzii, recomandări

Tabloul de ansamblu al statisticilor comparative privind utilizarea bibliotecilor pentru anii 2020-2021 este dominat de tendințe pozitive, de creștere a indicatorilor statistici și de performanță a intrărilor, utili-

zatorilor activi, a împrumuturilor, a vizitelor virtuale și a vizitatorilor virtuali ai bibliotecii. Pentru a realiza o schimbare calitativă în vederea utilizării bibliotecilor din Republica Moldova, se recomandă:

- achiziționarea, completarea colecției bibliotecilor cu documente din diferite domenii și specialități;
- dezvoltarea și menținerea blogurilor, site-urilor bibliotecilor pentru atragerea vizitatorilor și a vizitelor virtuale;
- promovarea serviciilor și activităților de bibliotecă pentru sporirea intrărilor în biblioteci;
- instruirea personalului de specialitate pentru a oferi utilizatorilor servicii și informații de calitate;
- studierea necesităților și a satisfacției utilizatorilor prin cercetări sociologice, investigații pe parcursul anului privind publicul utilizator al bibliotecilor, pentru a determina situația reală, nu doar în baza datelor statistice care furnizează indicatori cantitativi de analiză și comparație, dar și în baza indicatorilor de performanță.

Referințe bibliografice:

1. Date statistice comparative privind activitatea sistemului național de biblioteci în anii 2020-2021 [online]. [citat 16.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
2. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020 [online]. [citat 19.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
3. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 19.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. CEBOTARI, Margareta. Corelația utilizatori – intrări – împrumuturi: indicatori statistici și relaționali. In: Studiu statistic 2017-2018. Chișinău: BNRM, 2019, pp. 18-27 [online]. [citat 14.08.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/situatii%20statistice.pdf>
5. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor” [online]. [citat 15.08.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>

TRANSFORMAREA DIGITALĂ: PERSPECTIVE ȘI REALIZĂRI PENTRU SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

Victoria VASILICA

E-mail: vasilica@bnrm.md

Societatea modernă se confruntă cu înțelegerea fenomenului de transformare digitală. Dar ce înseamnă acest fenomen și care este responsabilitatea și contribuția bibliotecilor în acest nou context?

Integrarea tehnologiei în toate aspectele vieții reduce considerabil costurile de trai, contribuie la alfabetizarea digitală a cetățenilor și, desigur, modernizează activitatea în toate domeniile vieții. Transformarea digitală înseamnă provocare în mod constant. Este foarte important ca în fiecare domeniu de activitate să fie proiectat un plan de dezvoltare pe următorii ani, sub acest aspect. Realitatea virtuală nu înseamnă doar divertisment, dar și oportunități: o perspectivă mai bună pentru profesori de a îmbunătăți experiența de învățare a studenților, pentru medici, de exemplu, posibilitatea de a efectua intervenții chirurgicale mai puțin invazive, pentru specialiștii în comunicare – de a găsi noi căi de promovare a produselor și serviciilor din cadrul companiilor în care activează. Tehnologiile de informare și comunicare oferă un rol important și bibliotecilor în contextul procesului de transformare digitală.

Dezacordul dintre nou și vechi este întotdeauna prezent, exact ca și disensiunile dintre părinți și copii. De mai mulți ani se vorbește despre „lupta” dintre Internet și Bibliotecă, despre avantajul cărții în format tradițional față de cea în format electronic și invers. De fapt, diferențele sunt doar în formate, în migrarea serviciilor, publicațiilor din spațiul fizic către cel online. Internetul „a dat voce” tuturor celor care au dispozitive electronice sau și le pot permite, însă ce se întâmplă cu cei care nu își permit aceste inovații și tehnologii? Rămân în afara libertății de expresie? Nu desigur. Pentru că rolul de a nivela aceste inegalități tehnologice le revine bibliotecilor.

Periodic, Institutul de Politici Publice din Republica Moldova realizează sondajul național Barometrul Opiniei Publice. Tematica cercetărilor efectuate include: opțiuni politice, popularitatea și notorietatea

principalelor partide și personalități politice, nivelul de viață și calitatea vieții, politica economică și socială a guvernului, alte teme de interes major. În conformitate cu rezultatele ultimului sondaj, realizat în 2021, 49,1% dintre respondenți consideră că veniturile familiei ajung doar pentru strictul necesar, deci nu putem să discutăm despre procurarea dispozitivelor moderne [1].

Contribuția bibliotecilor la procesul de transformare digitală ține și de dezvoltarea competențelor digitale ale cetățenilor, la fel, importantă în acest context. Bibliotecile, devenite centre comunitare, acordă populației acces gratuit la informații și la servicii electronice, instruesc și formează competențe digitale membrilor comunității încontinuu și, desigur, în funcție de necesitățile comunitare. Succesul bibliotecii depinde de înțelegerea faptului că tehnologia nu este întotdeauna egală cu inovație, este nevoie și de alfabetizarea digitală a cetățenilor pentru a realiza procesul de transformare.

Soluția pe care o va identifica fiecare domeniu pentru propria transformare digitală ține de îmbunătățirea experienței utilizatorului său. Instituțiile care nu vor reuși să furnizeze soluții centrate pe consumator și care să se ridice la nivelul așteptărilor cetățenilor nu vor avea succes. Transformarea digitală trebuie abordată individual. Soluțiile tehnologice valabile pentru un domeniu vor fi diferite pentru altul.

Transformarea digitală a bibliotecilor poate fi realizată în dependență de mai mulți factori:

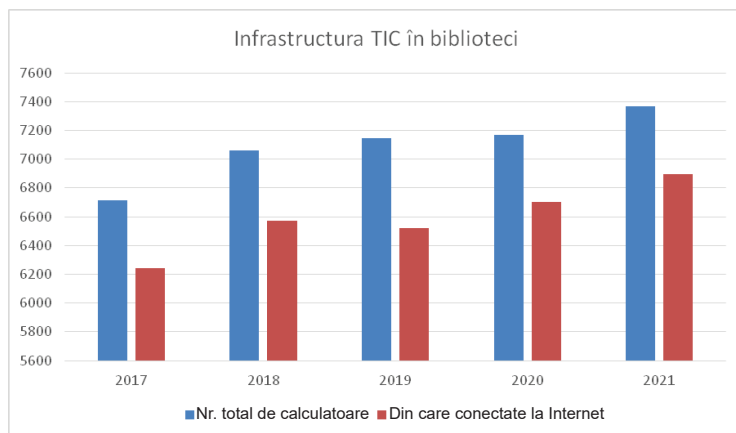
- Actualitatea infrastructurii TIC (tehnologii de informare și comunicare);
- Reziliența personalului de specialitate după schimbarea recomandată;
- Nivelul competențelor digitale ale personalului de specialitate;
- Digitalizarea activităților, serviciilor și produselor bibliotecilor etc.

Analiza strategică a modului în care tehnologiile pot contribui la realizarea misiunii, viziunilor și funcțiilor pe care le au bibliotecile reprezintă primul pas pentru transformarea digitală.

Dacă e să analizăm la nivel național procesul de transformare digitală, am putea observa decalajul dintre sectorul public și cel privat. Uniformizarea procesului pentru toate sectoarele este o prioritate care va fi realizată prin intermediul Strategiei de transformare digitală 2023-

2030, care va fi aprobată până la final de an. Conceptul documentului se află la faza de consultare publică, fiind disponibil pentru consultări și comentarii pe portalul particip.gov.md [2]. Documentul respectiv are drept principiu fundamental abordarea „întreaga societate”, care semnifică o transformare digitală incluzivă pe toate domeniile: infrastructura necesară dezvoltării unei societăți digitale, dezvoltarea de către toate instituțiile publice a noi servicii digitale, reglementări legale, standardizări, protecția datelor și securitate cibernetică, participarea plenară a sectorului privat și, în mod special, dimensiunea umană a acestui proces complex. Beneficiari ai implementării acestei strategii urmează să fie toți cetățenii țării, fără excepție. La fel, documentul subliniază centrarea pe necesitățile cetățeanului și modalitățile lui de interacțiune cu instrumentele digitale ale statului, utilizarea pe larg a serviciilor publice digitale, ceea ce va spori bunăstarea cetățenilor și va duce la realizarea unei guvernări publice eficiente. Unele din aceste idei sunt menționate mai sus, cu privire la contribuția bibliotecilor în procesul de incluziune digitală a cetățenilor: accesul la tehnologii a cetățenilor; accesul la informație; consolidarea competențelor digitale și incluziunea digitală a cetățenilor.

În acest context, dorim să ne referim la datele statistice comparate privind activitatea sistemului național de biblioteci din Republica Moldova în ultimii 5 ani. Observăm aici o creștere ușoară a numărului de calculatoare în biblioteci.

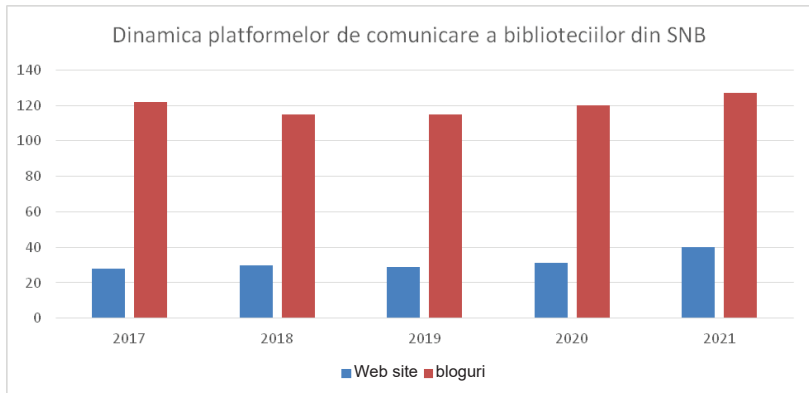

Pentru a dezvolta servicii competitive și inovatoare, bibliotecile au nevoie de îmbunătățirea infrastructurii TIC în primul rând pentru a sprijini procesul de incluziune și alfabetizare digitală a cetățenilor. Parteneriatele bibliotecilor cu organizații din sectorul privat ar sprijini această dimensiune, deoarece un computer mai puțin util pentru o companie IT, de exemplu, ar fi binevenit în bibliotecă.

În general, așa cum am menționat mai devreme, pentru succesul procesului de transformare digitală, este importantă etapa de conștientizare de către instituție a necesității acestui proces. Implementarea defectuoasă poate provoca respingere din partea angajaților, denaturarea viziunii despre bibliotecă și chiar poate avea efecte nedorite asupra bugetului. Transformarea digitală este un factor-cheie pentru inovare, dar multe biblioteci înțeleg că atât infrastructura, cât și inginerii-programatori sau administratorii de rețea (doar 49 de angajați în tot sistemul național de biblioteci) sunt resurse minime pentru a excela în această direcție [3].

În calitate de actor comunitar, bibliotecarul a devenit formator de opinie și creator de conținuturi. Pagina web/blogul este cartea de vizită a bibliotecii, dar și oportunitatea de a comunica cu utilizatorii, a promova colecțiile, oferta de servicii și produse. La moment, ne confruntăm cu o criză de exces de informație, iar bibliotecarul trebuie să își asume și rolul de consultant, chiar pedagog pentru a ajuta utilizatorii să distingă informația falsă de cea veridică și să dezvolte gândirea critică. Numeric a crescut numărul paginilor web și al blogurilor, însă aspectul calitativ al conținutului publicat lasă de dorit.

Proiectul național implementat în acest an de către PNUD Moldova „Accelerarea transformării digitale în sectorul public din Republica Moldova”, care își propune să îmbunătățească accesul la servicii publice și să promoveze inovarea și experimentele colaborative în cadrul guvernului, este o poziționare strategică a statului în contextul transformării digitale. Printre obiectivele acestui proiect se numără și dezvoltarea Strategiei de transformare digitală pentru Moldova până în 2030, inclusiv în conformitate cu Acordul de asociere cu Uniunea Europeană, digitalizarea serviciilor publice pentru cetățeni, accelerarea dezvoltării competențelor digitale în sectorul public și privat, orientată spre incluziunea digitală. Ideea formării unei rețele de ambascadori ai transformării digitale a țării, enunțată în șirul de obiective ale proiectului, se pliază foarte bine cu funcțiile bibliotecii enumerate în Legea nr. 160 din 20-07-2017 cu privire la biblioteci, și anume promovarea dezvoltării unei societăți deschise și incluzive, oferirea accesului la informație, tehnologii informaționale și alte resurse [4]. Rămâne de identificat dacă bibliotecile sunt observate ca agenți ai schimbării în contextul procesului de transformare digitală a țării așa cum se autopoziționează. Putem exemplifica această teză prin sprijinul pe care în acest an bibliotecile îl oferă guvernului în implementarea proiectului „Sistemul informațional de vulnerabilitate energetică”, inițiat de către guvern.

Factorii-cheie strategici ai transformării digitale sunt:

- Smart Living (mod de viață inteligent, eficient și econom);
- Digitalizarea interconectată (serviciile publice digitalizate, bibliotecă digitală națională) etc.;
- Competențe și incluziune digitală.

Pentru implicarea activă a bibliotecilor în realizarea procesului de transformare digitală a țării, este necesar ca acest proces să se întâmple mai întâi în cadrul sistemului de biblioteci. Datele statistice privind activitatea bibliotecilor din sistem (bineînțeles, se face referire la indicatorii care oferă o imagine pe acest sector) nu sunt tocmai încurajatoare, dar obiectivele Strategiei cu privire la transformarea digitală a țării sunt ambițioase și orientate spre progres. Contribuția bibliotecilor atât la creșterea transparenței și la accesul la informațiile guvernamentale, cât

și la promovarea serviciilor publice este foarte importantă. Echiparea bibliotecilor cu tehnologii a facilitat accesul la conținuturi digitale, la baze de date în acces deschis și a redus costurile pentru achiziții.

Crizele din ultimii ani demonstrează necesitatea digitalizării colecțiilor, serviciilor și produselor bibliotecilor pentru asigurarea accesului nelimitat la informație, educație și cultură, dar și promovarea serviciilor publice.

Referințe bibliografice:

1. Raport Barometrul Opiniei Publice [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: <https://ipp.md/2021-07/barometrul-opinii-publice-iunie-2021/>
2. Anunț privind inițierea elaborării Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023-2030 (STDM 2030) [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: <https://particip.gov.md/ru/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-strategiei-de-transformare-digitala-a-republicii-moldova-pentru-anii-20232030-stdm-2030/9355>
3. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: <http://bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. LEGE Nr. 160 din 20-07-2017 cu privire la biblioteci [online]. [citat 14.03.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro

TENDINȚELE ACTIVITĂȚII DE CERCETARE ÎN BIBLIOTECILE PUBLICE TERITORIALE

Angela DRĂGĂNEL

E-mail: adraganel@bnrm.md

Cercetarea în biblioteca publică are drept scop dezvoltarea serviciilor și produselor pentru satisfacerea necesităților utilizatorilor reali și potențiali, creșterea performanței resursei umane (prin extinderea competențelor, recunoașterea la nivel instituțional/local, național și internațional, conexiunea evaluării performanțelor cu rezultatele cercetării), afirmarea/creșterea vizibilității la nivel instituțional/local, național, internațional prin consolidarea eforturilor de studiu și cercetare și dezvoltarea de noi direcții de cercetare, în acord cu tendințele moderne, cerințele societății și strategiile naționale și europene, dezvoltarea capacității de inovare ca mecanism fundamental al competitivității și excelenței în activitatea bibliotecară, îmbinarea intereselor individuale cu cele instituționale [4].

Una din prioritățile anului 2020 a fost pregătirea pachetului de documente pentru procesul de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale în conformitate cu *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice* (nr. 747 din 07.10.2020). Acest proces a mobilizat bibliotecile ca să-și creeze *politici de cercetare*, să-și identifice liniile generale, acțiunile, direcțiile, domeniile, mecanismele și metodele de cercetare, să dezvolte competențele de cercetare ale personalului și să efectueze studii și cercetări, pentru a îmbunătăți indicatorii domeniului cercetării. Sunt puțini cei care, în ultimii ani, au realizat niște studii [2, 7], mai simple sau mai complexe, dar, dacă comparăm cu perioada anilor 2019-2020, se observă o ușoară creștere cantitativă, dar și calitativă.

Anul biblioteconomic 2021, la rândul lui, și-a pus amprenta în istoria biblioteconomiei naționale drept an al evaluării bibliotecilor publice teritoriale [1, 46]. Drept rezultat, 7 biblioteci publice teritoriale au obținut gradul superior și au demonstrat că reprezintă un model ce urmează standardele de calitate în domeniul biblioteconomic, oferă bune practici privind livrarea serviciilor pentru utilizatori și reușesc să se poziționeze pe scara valorică a comunității menținând o imagine

bună în relaționarea cu partenerii, fondatorii și finanțatorii.

Cercetarea statistică este desfășurată de fiecare bibliotecă, analiza și interpretarea rezultatelor, diseminarea/difuzarea informațiilor statistice însă cere mai multă implicare.

Cercetarea bibliografică rămâne una din activitățile larg întâlnite în bibliotecile publice teritoriale, accentul fiind pus pe cercetarea istoriei locale; sunt colectate și sistematizate date despre evenimente, personalități din diferite localități, dezvoltate baze de date/fișiere/mape ce includ memoria comunitară. La fel, sunt elaborate lucrări biobibliografice dedicate personalităților locale. De exemplu:

- „Pictor. Grafician. Pedagog. Poet – Timotei Bătrânu” (75 de ani de la naștere); „Un destin împlinit al unui bibliotecar de vocație” (Eudochia Socinschi-Plăcintă – 70 de ani de la naștere); „Înțelepciunea cuvântului scris al jurnalistului Valeriu Țurcan” (80 de ani de la naștere) – editate în 2020 la Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală”, Hâncești;

- „Gheorghe Maxian – orheianul de la Dolna”: biobibliografie editată de Biblioteca Publică Raională „A. Donici”, Orhei, clasată pe locul III la concursul organizat de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, secțiunea „Cele mai reușite lucrări în domeniul bibliologiei și științei informării” (2020);

- Biobibliografia „Mihai Volontir, rol cu rol și-o viață de om”, editată în 2021 de către Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți;

- Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” a lucrat la mai multe biobibliografii, consacrate unor personalități notorii din domeniul literar și artistic (Nicolae Esinencu, Grigore Grigorescu, Victor Teleucă, Andrei Țurcanu, Vasile Iovu, Ion Paulenco) și la lucrarea „Nicolae Mățaș: Risipă și măsură: Biobibliografie”, elaborată în parteneriat cu BPT Crihana Veche, raionul Cahul, autori-alcătuitori – Elena Ungureanu și Maria Cudlenco.

Cercetarea biblioteconomică a bibliotecilor publice teritoriale din țară s-a axat mai mult pe studierea necesităților informaționale ale utilizatorilor bibliotecilor și pe cercetarea necesităților de formare profesională continuă a bibliotecarilor, în special a bibliotecilor care au statut de centru de formare profesională continuă.

Alte direcții, teme de cercetare biblioteconomică au fost:

- *cercetarea resurselor informaționale ale bibliotecii*, realizată în mai multe biblioteci din raionul Drochia
- *analiza colecțiilor pentru a identifica cele mai importante publicații din patrimoniul local* cu scopul digitizării ulterioare a acestora, realizată de către Biblioteca Publică Raională Briceni
- *Istoria Bibliotecii Publice Raionale „Alexandru Donici”, Orhei* – în baza datelor colectate de Valentina Frunză pe parcursul câtorva ani de cercetări la Arhiva Națională, a fost realizat un film documentar cu aceeași temă, disponibil aici: https://www.youtube.com/watch?v=2IT_GKAfsyc. În raionul Sângerei au fost dezvoltate 41 de istorii ale bibliotecilor, iar bibliotecile din raionul Telenești și-au cercetat și înregistrat istoriile
- *Rolul și locul bibliotecii în viziunea publicului făleștean*, studiu stradal realizat de către Biblioteca Publică Raională „M. Eminescu”, Fălești.

Bibliotecile din țară au participat la realizarea studiului național „Lectura în comparație intergenerațională”, realizat în perioada 29 noiembrie – 17 decembrie 2021, în cadrul Programului Național *LecturaCentral* [7, 63].

În raportul de activitate pentru anul 2021 al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, se menționează despre „diversificarea activității de cercetare”, iar raportul însuși este o bună publicație de cercetare. Acest fapt este demonstrat prin raportarea a mai multor studii: pe lângă cercetarea statistică, cea bibliografică și cercetarea istoriei locale, nelipsite și în această bibliotecă, au fost realizate și alte câteva cercetări: sondajul de opinie „Chestionar privind interesul pentru lectură al membrilor comunității bălțene”, chestionarul „Lectura în viața mea”, sondajul de impact „Evaluarea serviciilor de bibliotecă” și studiul „Cercetarea necesităților de formare profesională continuă”.

Biblioteca Publică Raională „D. Cantemir”, Ungheni, își diversifică, aprofundează și orientează efortul de cercetare biblioteconomică, desfășurând studiul „Kinderul poveștilor îndrăgite din comunitate și nu numai”. La finalul studiului, a fost realizat posterul cu 10 cele mai îndrăgite povești din comunitate, „Topul celor mai îndrăgite 10 povești din comunitate” și studiul de impact „Chestionar privind nivelul de participare a bibliotecii la informarea și educarea membrilor comunității”.

Biblioteca pentru Copii Ungheni a realizat sondajul privind nivelul de participare a bibliotecii la informarea și educarea membrilor comunității.

Majoritatea angajaților Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” demonstrează deschidere și interes față de componenta științifică, o consideră drept o parte importantă a activității lor, fiind implicați în diverse programe, servicii, manifestări cu caracter științific. Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” își propune în continuare ghidarea și instruirea bibliotecarilor în scopul implicării mai dinamice în activitatea științifică și de cercetare (atelier practice, mese rotunde etc.). În acest sens, se vor elabora programe de instruire și de exerciții practice privind toate componentele cercetării, care ar asigura nu doar cantitatea rezultatelor obținute, dar și calitatea cercetării [5].

Cercetarea științifică s-a axat în anul 2020 pe câteva dimensiuni: cercetare biblioteconomică, cercetare bibliografică, cercetare istorică, cercetare literară. Cercetările științifice și comunicarea științei în cadrul Bibliotecii Municipale s-a reflectat, de asemenea, în publicarea unui număr de 150 de cărți, articole în culegeri, în ediții periodice și în publicații electronice (bloguri, grupuri pe Facebook etc.). Anul 2020 vine cu cercetări fundamentale biblioteconomice: manualul pentru bibliotecile publice „Prelucrarea informației” (autor: Natalia Goian); vademecumul pentru bibliotecari „Ludicul în activitatea bibliotecii publice” și lucrarea „Biblioteca interactivă. 111 forme și metode de animație” (autor: Lidia Kulikovski); monografia „Biblioteca «Transilvania» la 30 de ani” (alcătuitori: Lidia Kulikovski, Parascovia Onciu, Ludmila Capița; „Explorarea metodelor de cercetare în domeniul biblioteconomiei și științelor informării” (autor: dr. hab, conf. univ. Nelly Țurcan) ș.a.

Cercetarea și promovarea patrimoniului local și a personalităților autohtone se află în topul activităților Bibliotecii Municipale, totodată, sunt realizate și alte cercetări biblioteconomice și de marketing, cum ar fi: cercetarea pe bază de chestionar „Lectura în familie”, studiul „Jocurile în activitatea BM”, studiu de caz „Cercetarea științifică în cadrul Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, cercetarea „Studierea nevoilor de formare profesională la BM – 2021”, sondajul de opinii „Impactul bibliotecii asupra utilizatorilor” realizat de Filiala „Transilvania”, sondajul „Utilizatorul nou – ce vă doriți la bibliotecă?” și sondajul „Utilitatea serviciului LawDocs – livrarea documentelor solicitate prin

e-mail”, realizat de Biblioteca Publică de Drept [6].

Și în anul 2021, s-au efectuat mai multe studii la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”:

- un amplu studiu de caz – „Activitatea bibliotecilor în situații de criză” realizat de către Svetlana Gumeni, șefa Filialei „A. Mickiewicz”. Studiul a avut drept scop analiza impactului crizei pandemice asupra activității BM „B. P. Hasdeu” și identificarea soluțiilor, pe termen scurt și lung, în vederea depășirii acestei crize

- chestionarul „Evaluarea impactului activității Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” asupra comunității chișinăuene în perioada pandemiei de COVID-19”

- cercetarea „Forme și metode inovative de educare a lecturii”

- studiul de caz „Rolul bibliotecilor în valorificarea istoriei localităților”

- cercetarea „Comportamentul consumatorului Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”

- sondajul-interviu „Aș veni la bibliotecă dacă...”

- studiul de cercetare „Tendințe actuale în organizarea ergonomică a muncii”.

Dinamismul procesului de cercetare, în 2021 la Biblioteca Municipală, s-a manifestat prin elaborarea și editarea unei game variate de publicații. Angajații Bibliotecii Municipale semnează anual un număr impresionant de publicații, care variază între 300 și 400, iar numărul de cărți (ediții de autor) variază de la 20 la 30 anual.

Un aspect important pe segmentul cercetării prezintă implicarea filialelor și a secțiilor din cadrul Bibliotecii Municipale în organizarea activităților de comunicare și îmbrățișare a conceptului de Știință Deschisă, în special în procesul de organizare a Săptămânii Creativității și Inovației și a Săptămânii (Zilelor) Științei. Ca de obicei, componenta științifică de bază în activitatea Bibliotecii Municipale o constituie publicațiile științifice și non-științifice elaborate și publicate de către angajații instituției, apărute ca publicații separate sau în reviste științifice de specialitate, în reviste de popularizare, în presa periodică, precum și organizarea activităților și reuniunilor științifice desfășurate pe parcursul anului [6].

Vizibilitatea, accesibilitatea și diseminarea rezultatelor cercetării [3]

se face printr-o varietate de activități științifice de nivel internațional, național, zonal și local. Și aici putem menționa participarea bibliotecarilor în cadrul Conferinței Internaționale „Occupy Library Innovators Hub”, organizată de Fundația „Progres”, România, Conferinței Internaționale „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”, Simpozionului „Anul Bibliologic”, Conferințelor Zonale, Forumului Managerilor, Forumului Cercetătorilor din Sistemul Național de Biblioteci, organizate de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova, conferinței online „Târgul ideilor de succes”, organizată de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, conferinței anuale a Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” „De la text la biți” ș.a.

Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri”, Telenești, a organizat Conferința Națională „Biblioteca – susținătoare a egalității de șanse, a educației pe tot parcursul vieții, a cunoașterii și acceptării diversității culturale”, care a întrunit profesioniști din 10 raioane din Republica Moldova: Soroca, Râșcani, Florești, Sângerei, Rezina, Comrat, Cahul, Taraclia, Ungheni, Telenești.

Biblioteca Publică Raională „D. Cantemir”, Ungheni, cu prilejul aniversării a 75 de ani de la fondare, a organizat, la rândul ei, Conferința Națională „Viitorul bibliotecii este Biblioteca viitorului” și Conferința Raională „Biblioteca și bibliotecarul în fața provocărilor pandemiei”, cu prilejul Zilei Mondiale a Cărții și a Dreptului de Autor și Zilei Bibliotecarului ș.a.

Concluzii:

Acest articol a fost scris în baza studierii rapoartelor analitice anuale privind activitatea rețelelor de biblioteci publice teritoriale pentru anii 2020-2021, de altfel și aceste lucrări fiind produse ale cercetării biblioteconomice. Cele mai bune rapoarte analitice anuale sunt publicate în Repozitoriul Tematic Național MoldLis. Puteți accesa aceste rapoarte online:

- Raport analitic privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Strășeni în anul 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1514>)
- Bibliotecile publice teritoriale din Raionul Ungheni. Raport analitic anual 2021 (file:///D:/DOCS%20C/downloads/Raport_2021_

BPR_D_Cantemir.pdf)

- Raport analitic anual al activității bibliotecilor publice din raionul Orhei 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1513>)

- Raport anual privind activitatea bibliotecilor publice din raionul Ialoveni pentru anul 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1512>)

- Bibliotecile publice teritoriale din Raionul Drochia în anul 2021. Raport analitic anual (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1511>)

- Raport analitic anual privind activitatea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Căușeni. Anul 2021 – anul evaluării bibliotecilor publice (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1510>)

- Raportul analitic al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, pentru anul 2021 (<http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1509>).

Încurajăm în continuare bibliotecarii să se implice în cercetarea științifică. Acest proces nu trebuie să devină un exercițiu forțat, ci, mai degrabă, unul motivant pentru avansare în carieră, recompensare morală și financiară [5].

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Idei de redresare postevaluare: privind bibliotecile publice teritoriale. In: Magazin bibliologic. 2022, nr 1/2, pp. 46-49. ISSN 1857-1476.

2. OSOIANU, Vera. Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp. In: Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate: Ghid metodologic. Chișinău: BNRM, 2022, pp. 6-15. ISBN 978-9975-119-54-2.

3. POLITICI de cercetare în biblioteca publică: Recomandări metodologice în sprijinul elaborării documentului instituțional / Elab.: Ludmila Corghenci, Angela Drăgănel. 2019, 10 p. [citat 24.09.22]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1102>

4. POLITICI de cercetare la Biblioteca Națională a Republicii Moldova / Elab.: Ludmila Corghenci, 2019. 9 p. [citat 26.09.22]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politici%20de%20cercetare,%20BNRM.PDF>

5. RAPORT de activitate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru anul 2020. Chișinău, 2021. 252 p. [citat 28.09.22]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/42>

6. RAPORT de activitate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru anul 2021. Chișinău, 2022, 279 p. [citat 28.09.22]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/353>

7. VASILICA, Victoria. Particularitățile de lectură în comparație intergenerațională. In: Magazin bibliologic. 2022, nr 1/2, pp. 63-69. ISSN 1857-1476.

PERSONALUL DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECI – AVANTAJ INSTITUȚIONAL ȘI COMUNITAR MAJOR

Ludmila CORGHENCI

E-mail: lcorghenci@bnrm.md

Personalul de specialitate fundamentează activitatea eficientă a oricărei organizații. În cazul bibliotecilor, personalul de specialitate reprezintă o componentă fără de care instituția nu poate realiza cu succes rolul de centru comunitar, informațional, educațional, cultural și altele. Centrele biblioteconomice (naționale, teritoriale, departamentale) au obligația de a monitoriza, de a colecta/analiza/valorifica datele privind componența personalului, de a studia nevoile și de a dezvolta competențele profesionale și deontologice ale acestuia.

Articolul de față are scopul de a prezenta rezultatele cercetării statistice privind personalul de specialitate din cadrul sistemului național de biblioteci (SNB) prin valorificarea datelor statisticii oficiale pentru anii 2020-2021 [5]. În același timp, articolul poate fi acceptat de către centrele biblioteconomice drept recomandare pentru a analiza situația concretă în cadrul rețelei de biblioteci.

Să urmărim tabloul general al efectivului personalului de specialitate pentru perioada menționată.

Taboul nr. 1. Numărul total al personalului de specialitate în cadrul SNB

Tip biblioteci	Personal de specialitate			Informaticieni (ingineri, programatori, administratori etc.)		
	2021	2020	Diferența	2021	2020	Diferența
Naționale	220	237	-17	9	9	0
Publice teritoriale	2 043	2 074	-31	27	33	-6
Din învățământ, inclusiv:	1 626	1 641	-15	7	11	-4

- din învățământul superior	287	300	-13	7	9	-2
- din centre de excelență, colegii	69	70	-1	0	0	0
- din școli profesionale	44	43	+1	0	1	-1
- din învățământul general	1 226	1 228	-2	0	1	-1
Specializate	92	92	0	6	6	0
Total	3 981	4 044	-63	49	59	-10

Datele statistice din tabelul nr. 1 relevă o scădere continuă a numărului personalului de specialitate din cadrul SNB, fenomenul manifestându-se și pe parcursul anilor 2017-2019. Astfel, în perioada 2018-2019, reducerea numărului de personal constituie 1,65%, iar în perioada 2020-2021 – 1,55%. Chiar dacă la prima vedere pare o diminuare nesemnificativă, aceasta influențează negativ activitatea bibliotecilor.

Se atestă și o reducere a numărului informaticienilor (inginerilor, programatorilor, administratorilor de rețea) în cadrul bibliotecilor publice teritoriale și din învățământ.

Drept motive privind reducerea numărului personalului de specialitate menționăm: descreșterea numărului de biblioteci în anul 2021 (cu 23 de unități în comparație cu anul 2020); salarii neatractive); predominarea personalului de vârstă pensionară (contractele de angajare nefiind acceptate); nerespectarea de către fondatori a prevederilor legislative (de exemplu, privind posturile de conducere în bibliotecă și altele). La cele menționate mai sus adăugăm că fenomenul este și rezultatul predominării viziunii nefavorabile în societate a imaginii bibliotecii și bibliotecarului [4].

Tabelul nr. 2. Numărul personalului de specialitate per 1 000 de utilizatori activi

Tip bibliotecii	2021	2020
Naționale	15	20
Publice teritoriale	3	4
Din învățământ, inclusiv:	4	4
- din învățământul superior	5	5
- din centre de excelență, colegii	2	2
- din școli profesionale	3	3
- din învățământul general	3	4
Specializate	11	12
Total	4	4

În comparație cu perioada 2017-2019, pentru anii 2020-2021 menționăm o creștere nesemnificativă a numărului personalului per 1 000 de utilizatori activi. Este menținut cel mai mare număr de personal per 1 000 de utilizatori în bibliotecile naționale, această situație fiind argumentată de complexitatea și specificul funcțiilor atribuite acestora prin cadrul legal și de reglementare național. În bibliotecile publice teritoriale acest indicator relațional este stabil pe parcursul anilor 2017-2021, constituind 3 bibliotecari per 1000 de utilizatori. Este constant indicatorul și pentru bibliotecile din învățământ, reliefând o creștere în cadrul bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior în comparație cu anii 2017-2019 [4]. Pentru perioada de referință menționăm creșterea indicatorului în cadrul bibliotecilor specializate: cu 4 unități în anul 2021 și cu 5 unități în anul 2020, în comparație cu anul 2019.

Relevanța indicatorului de performanță, prezentat în tabelul nr. 2, este evidentă în comparație cu alt indicator – numărul de utilizatori activi ce revin unui angajat al bibliotecii.

Tabelul nr. 3. Numărul de utilizatori per cap personal de specialitate

Tip biblioteci	2021	2020	Diferența
Naționale	67	51	+16
Publice teritoriale	298	273	+25
Din învățământ, inclusiv:	282	276	+6
- din învățământul superior	211	202	+9
- din centre de excelență, colegii	496	497	-1
- din școli profesionale	294	300	-6
- din învățământul general	286	281	+5
Specializate	89	86	+3
Total	274	257	+17

Datele prezentate în tabelul nr. 3 ne permit să conchidem următoarele: Numărul de utilizatori per personal de specialitate constituie, la 1 ianuarie 2022, 274, fiind în creștere în comparație cu anul 2020 cu 17 unități. Însă analiza comparată a acestui indicator cu perioada 2017-2019 atestă o diminuare a lui, fapt determinat în mare parte de riscurile și dificultățile activității bibliotecilor în condiții de criză sanitar-epidemiologică [1, p. 58]. Excepție fac bibliotecile din centrele de excelență, din colegii și cele din instituțiile de învățământ general, care prezintă o augmentare a indicatorului de performanță în comparație cu anul 2019 [1, p. 8]. Calitatea personalului din biblioteci se stabilește *în funcție de nivelul de studii*. Nivelul de studii, în mod deosebit studiile superioare de profil ori în alte domenii (după o pregătire profesională la bazele biblioteconomiei și științelor informării (BȘI)), oferă posibilități sporite de autorealizare, de integrare socioprofesională, contribuie la formarea competențelor de formare continuă și de accedere mai facilă la alte posturi de muncă în domeniu, la dezvoltarea carierei profesionale pe verticală și orizontală. Să urmărim în continuare starea de lucruri în cadrul SNB privind nivelul de studii al personalului de specialitate.

Tabelul nr. 4. Personalul de specialitate în funcție de nivelul de studii

Tip biblioteci	Cu studii superioare				Cu studii medii speciale și generale			
	2021		2020		2021		2020	
	Total	In- clu- siv în BȘI	Total	In- clu- siv în BȘI	Total	In- clu- siv în BȘI	Total	In- clu- siv în BȘI
Naționale	199	152	205	143	21	4	32	3
Publice teritoriale	1 059	430	1 072	405	984	396	1 002	409
Din învățământ, inclusiv:	1 133	373	1132	407	493	168	509	195
din învățământul superior	275	164	286	172	12	5	14	5
- din centre de excelență, colegii	58	27	53	34	11	5	17	7
- din școli profesionale	32	11	31	10	12	3	12	5
- din învățământul general	768	171	762	191	458	155	466	178
Specializate	81	68	81	72	11	6	11	9
Total	2 472	1 023	2 490	1 025	1 509	574	1 554	616

Datele statisticii oficiale prezintă următorul tablou:

- la nivelul SNB, anul 2021: 62% din numărul total al personalului SNB au studii superioare și doar 26% au studii superioare în domeniul biblioteconomiei și științelor informării (BȘI); 38% constituie personalul cu studii medii speciale și generale și doar 14% – personal cu studii medii speciale în BȘI;

- la nivelul SNB, anul 2020: la fel ca în anul 2021, 62% din numărul total al personalului SNB constituie cei cu studii superioare,

iar personalul cu studii superioare în BȘI alcătuiește 25%; personalul cu studii speciale și generale este prezent cu 38%, iar cu studii medii speciale în BȘI – 16%.

Analiza comparată a indicatorilor de referință pentru anul 2020 și 2021 (la nivelul SNB) relevă o variație nesemnificativă. Pentru analiza comparată, mai prezentăm următoarele date: la 1 ianuarie 2019, la nivelul SNB, personalul de specialitate cu studii superioare în BȘI constituia doar 25%, cu studii superioare totalul constituind 61%; personalul cu studii medii speciale în BȘI alcătuia 16% [1, p. 59).

Să urmărim valoarea acestor indicatori în funcție de tipurile de biblioteci, evident reieșind din numărul de personal de specialitate pentru fiecare dintre acestea:

- în bibliotecile naționale:

- ✓ anul 2021: total personal cu studii superioare – 90%, iar cu studii superioare în BȘI – 69%; total personal cu studii medii speciale și generale – 10% și cu studii medii în BȘI – 2%;

- ✓ anul 2020: total personal cu studii superioare – 86%, iar cu studii superioare în BȘI – 60%; total personal cu studii medii speciale și generale – 14% și cu studii medii speciale în BȘI – 1%;

- în bibliotecile publice teritoriale:

- ✓ anul 2021: total personal cu studii superioare – 52%, iar cu studii superioare în BȘI – doar 21%; total personal cu studii medii speciale și generale – 48%, cu studii medii speciale în BȘI – 19%;

- ✓ anul 2020: total personal cu studii superioare – 52%, iar cu studii superioare în BȘI – doar 20%; total personal cu studii medii speciale și generale – 48%, cu studii medii speciale în BȘI – 20%;

- în bibliotecile din învățământ:

- ✓ anul 2021: total personal cu studii superioare – 70%, iar cu studii superioare în BȘI – doar 23%; total personal cu studii medii speciale și generale – 30%, cu studii medii speciale în BȘI – doar 10%;

- ✓ anul 2020: total personal cu studii superioare – 69%, iar cu studii superioare în BȘI – doar 25%; total personal cu studii medii speciale și generale – 31%, cu studii medii speciale în BȘI – doar 12%;

- în bibliotecile specializate:

- ✓ anul 2021: total personal cu studii superioare – 88%, iar cu stu-

dii superioare în BȘI – 74%; total personal cu studii medii speciale și generale – 12%, cu studii medii speciale în BȘI – 7%;

✓ anul 2020: total personal cu studii superioare – 88%, iar cu studii superioare în BȘI – 78%; total personal cu studii medii speciale și generale – 12%, cu studii medii speciale în BȘI – 10%.

Analiza statistică a componenței personalului de specialitate din biblioteci în funcție de nivelul de studii ne permite să concluzionăm următoarele. În primul rând, este necesar de a depune eforturi pentru revitalizarea învățământului biblioteconomic superior – promovarea profesiei de bibliotecar prin campanii, organizare de întâlniri în comunități (îndeosebi în școli) cu reprezentanți notorii din domeniul BȘI, cadre didactico-științifice din universități. În al doilea rând, este important de a oferi o pregătire de bază pentru personalul cu studii superioare din ale domeniului, acesta constituind la 1 ianuarie 2021 36%. Bibliotecile trebuie să încurajeze participarea la cursuri de recalificare, oferire de către Universitatea de Stat din Moldova, la fel, înscrierea la studii de masterat. În al treilea rând, bibliotecile vor „valorifica” cele 24%, reprezentate de către personalul cu studii medii speciale și generale, cu scopul integrării acestuia în învățământul mediu ori superior de profil.

Un aspect important al calității personalului de specialitate din biblioteci este *categoria atribuită prin atestare*. Atestarea personalului de specialitate din biblioteci este o activitate reglementată și are drept obiective: asigurarea unui proces eficient de evaluare a personalului de specialitate din biblioteci potrivit standardelor naționale și internaționale; motivarea acestuia pentru dezvoltarea profesională și realizarea maximă a potențialului intelectual, inovațional și creativ; creșterea responsabilității individuale a personalului de specialitate din biblioteci pentru reușita propriei cariere profesionale; sporirea importanței și a imaginii personalului de specialitate din biblioteci și a bibliotecii în societate și altele [6].

Tabelul nr. 5. Personalul de specialitate – deținători de categorii de calificare

Tip bibliotecă	2021				2020			
	Total	din care categoria			Total	din care categoria		
		super.	1-a	a 2-a		super.	1-a	a 2-a
Naționale	105	27	41	37	108	23	45	40
Publice teritoriale	949	74	404	471	980	73	397	510
Din învățământ, inclusiv:	554	29	303	222	584	54	299	231
din învățământul superior	205	26	130	49	210	49	130	31
- din centre de excelență, colegii	27	2	17	8	32	4	18	10
- din școli profesionale	6	0	5	1	5	0	2	3
- din învățământul general	316	1	151	164	337	1	149	187
Specializate	43	5	19	19	36	5	21	10
Total	1 650	135	767	749	1708	155	762	791

Astfel, în anul 2021, numărul deținătorilor de categorii de calificare constituie 41% din numărul total al personalului de specialitate, în anul 2020 – 42%. În anul 2019 acest indicator constituia 43% [1, p. 61].

În 2021, categoria superioară o dețineau 3% din numărul total al personalului de specialitate, categoria 1-a – 19%, categoria a 2-a – 19%. În acest an au fost atestați circa 366 de bibliotecari din toate tipurile de biblioteci.

În anul 2020, acești indicatori erau: 4%, 19% și 20%. Pentru comparație, prezentăm și datele pentru anul 2019: circa 43% din personalul de specialitate din cadrul SNB aveau categorii de calificare, inclusiv: 8% – categoria de calificare superioară, 19% – categoria 1-a, 16% – categoria a 2-a.

Variabilele privind numărul celor care dețin categoria de calificare 1-a și a 2-a nu sunt semnificative pe parcursul ultimilor 3 ani, dar indică o reducere a numărului de personal deținători de categoria superioară cu 5% (în comparație cu anul 2019). Acest fapt poate fi

argumentat prin fluctuația angajaților, transferul bibliotecarilor în domenii mai bine plătite (aceștia fiind acceptați ca specialiști de calitate, bine pregătiți, buni mânăuitori de tehnici și tehnologii informaționale), lipsa unor politici de motivare a personalului care ar susține și stimula interesul lui.

Datele statisticii oficiale nu oferă suport concret pentru analiza personalului din biblioteci în funcție de vârstă (fiind înaintată către Consiliul Biblioteconomic Național propunerea privind completarea formularului 6-c cu această prevedere). Oricum, chiar în lipsa unor date concrete, situația este evidentă: numărul personalului cu vârsta pre-pensionară și pensionară este mai mare decât al tinerilor. Pentru a atrage tinerii în profesie, este nevoie de anumite condiții: salarii atractive (prevederile Legii salarizării au rămas la nivel de „prevederi”), revizuirea grilei de salarizare, atribuirea suplimentului pentru categoria de evaluare a bibliotecii pentru toți angajații (nu doar pentru posturile de conducere), conștientizarea de către fondatori a importanței unei biblioteci dotate (sub toate aspectele: spații, colecții, tehnologii moderne, personal calificat și altele) în comunitate.

Concluzii

Analiza și interpretarea datelor statistice privind componența personalului de specialitate din biblioteci în baza rapoartelor centralizatoare, elaborate de către Centrul de statistică din cadrul BNRM, oferă suport pentru definiri de politici și strategii privind resursele umane, axe de centrare a eforturilor pentru îmbunătățiri. Este vorba despre astfel de studii realizate la nivel național, BNRM oferind rezultatele acestor cercetări pe parcursul a mai multor ani (pentru informare: <http://www.bnrm.md/index.php/publicatii/publicatii-de-sinteza>). Accentuăm importanța implicării centrelor biblioteconomice teritoriale și departamentale în realizarea studiilor statistice comparate a componenței personalului de specialitate în rețea, astfel asigurând integritatea componentelor cercetării: colectarea datelor, prelucrarea, valorificarea și diseminarea acestora. În prezent, cea mai mare parte a eforturilor profesionale sunt centrate pe colectarea și prelucrarea indicatorilor statistici prevăzuți de formularul 6-c. Mai puțin se investește profesional în transformarea

datelor statistice în indicatori de performanță/relaționali, în analize comparate ale acestora la nivel de rețea/rețele, cu cei identificați la nivel național. Profesia cere de la noi competențe nu doar de a crea și de a citi statistici, dar mai ales de a le înțelege, a le evalua critic și de a le compara.

Sugestii de ordin practic pentru îmbunătățirea/completarea datelor statisticii oficiale privind componența personalului de specialitate: propunem de a integra numărul informaticienilor (programatori, ingineri, administratori de rețea) în numărul total al personalului de specialitate; la fel, statistica oficială ar trebui să ne ofere suport privind componența personalului în funcție de vârstă și gen.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Personalul de specialitate din cadrul sistemului național de biblioteci în lumina datelor statistice. In: Sistemul național de biblioteci din Republica Moldova. Studiu statistic 2017-2019. Chișinău: BNRM, 2020, pp. 55-62. [citat 12.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Studiu%20statistic%202017-2019.pdf>
2. INDICATORI de performanță (relaționali) pentru biblioteci. Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci”. Chișinău, 2017. 33 p. [citat 12.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Indicatori-de-performanta-SM-ISO-11620-2016.pdf>
3. RAPORT statistic centralizator. Sistemul național de biblioteci în anul 2019. [citat 09.05.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
4. RAPORT statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020. [citat 11.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. RAPORT statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021. [citat 11.04.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/profesional/statistica/statistica-de-biblioteca>
6. REGULAMENT privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci. Aprobata prin Ordinul Ministerului Culturii nr. 17 din 5 februarie 2015. [citat 09.05.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=121792&lang=ro

INSTRUIREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A PERSONALULUI DE SPECIALITATE DIN BIBLIOTECI

Lilia POVESTCA

E-mail: lpovestca@bnrm.md

Biblioteconomistele din România, Râpeanu și Dovîncă [6, p. 1], analizând competențele „Noului bibliotecar”, au concretizat că specialiștii necesită capacități de a identifica, accesa, organiza, interpreta și evalua cunoștințele și informațiile sub toate formele și formatele. Plus la toate, bibliotecarul trebuie să fie un comunicator foarte experimentat și instruit, care să răspundă eficient nevoilor de informare ale utilizatorilor. De asemenea, bibliotecarii devin actori importanți în procesul educațional contemporan. Atitudinea pasivă nu mai este acceptată, iar competența profesională devine primordială în atingerea succesului.

Conform datelor statistice, la 1 ianuarie 2022, în Republica Moldova, sistemul național de biblioteci (SNB) constituia 2 631 de instituții, în care activau 3 981 personal de specialitate [5]. Participarea bibliotecarilor la formarea profesională continuă, în contextul educației formale, nonformale și informale, a avut un impact pozitiv asupra capacităților profesioniștilor din domeniu de a presta servicii de calitate și produse informaționale în corespundere cu nevoile beneficiarilor.

În comunicarea de la evenimentul profesional Simpozionul „Anul Bibliologic 2020”, intitulată *Activități educaționale pentru bibliotecari: răspuns la criza provocată de pandemie*, am menționat: „Toate reușitele, succesele, serviciile, proiectele de bibliotecă oferite comunității sunt și rezultatul instruirii continue. Bibliotecarul trebuie să se adapteze, să anticipeze schimbările din domeniu”.

Analizând instruirea continuă a bibliotecarilor în perioada 2020-2021, această afirmație s-a adevărat. Anul 2020 ne-a arătat că bibliotecarii trebuie să se adapteze/anticipeze perioadele de criză. În acest sens, în perioada pandemiei de COVID-19, sistemul de formare profesională continuă a personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Mol-

dova s-a adaptat forțat și a continuat, în anul 2021, să se acomodeze la noul context de învățare, prin utilizarea mijloacelor educaționale digitale și de comunicare. Aproape 80% (3 467) din personalul bibliotecilor au participat la cel puțin o activitate de educație formală/nonformală din totalul personalului de 3 981 de persoane, ceea ce a făcut posibilă continuarea activității profesionale, prestarea serviciilor și produselor de bibliotecă de calitate. Pandemia „a zguduit” organizarea programelor educaționale, dar în niciun caz nu a pus sub semnul întrebării angajamentele furnizorilor de educație continuă pentru bibliotecari: Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (CFPC, BNRM); Centrul de Formare din cadrul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (CEF, BNC); Campusul Competențelor din cadrul Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, centrele biblioteconomice departamentale și teritoriale.

Centrele biblioteconomice au dat startul activităților educaționale în regim online, au elaborat și difuzat tutoriale de utilizare a platformelor de instruire. Comunitatea bibliotecară a înțeles cât de importantă este dezvoltarea profesională, participarea la instruirile formale, nonformale, indiferent de forma de organizare, față în față sau la distanță, pentru a-și forma competențe digitale, a asimila rapid tehnologiile informaționale și comunicaționale, a studia și utiliza platforme educaționale, aplicații, inclusiv o serie de subiecte din domeniu.

În baza observațiilor, analizei rapoartelor de activitate ale centrelor biblioteconomice, ofertelor educaționale integrate (<http://www.bnm.md/index.php/profesional/formarea-profesionala-continua>), putem afirma că procesul de formare profesională continuă a personalului de specialitate în anul 2020 nu a fost stopat. Instruirea bibliotecarilor s-a desfășurat în formatul online, prin platformele Zoom, Google Meet etc. Unele centre biblioteconomice teritoriale au achiziționat platforma Zoom (Telenești, Orhei, Ungheni). În linii generale, centrele biblioteconomice teritoriale au coordonat și prestat activități de formare continuă pentru bibliotecile publice din rețea: consultații, întâlniri metodice, seminare, traininguri, ateliere profesionale. Criza epidemiologică a

limitat la maximum organizarea seminarelor practice în teritoriu. Au fost utilizate activități de *mentorat* – o practică ce duce la dezvoltarea relațiilor de colaborare și învățare între bibliotecari (de exemplu: bibliotecile din raionul Călărași, satele Horodiște, Temeleuți, au acordat ajutor practic bibliotecilor din Bahmut și Vălciनेț în aranjarea corectă a colecțiilor de publicații; bibliotecile din Onișcani, Dereanu au acordat consultații metodologice privind organizarea aparatului informativ-bibliografic, aranjarea corectă a colecțiilor de publicații bibliotecarilor din Rădeni, Hoguești).

Au fost utilizate practici recomandate de CFPC (BNRM), în calitate de centru biblioteconomic național: suport documentar și informațional prin e-mail; consultații individuale online etc.

Bibliotecarii din SNB au participat în mod activ la acțiuni educaționale, organizate de furnizorii de formare continuă la diferite subiecte:

- evaluarea bibliotecii publice: implementarea prevederilor reglementate;
- elaborarea portofoliului serviciilor moderne de bibliotecă;
- recomandări pentru organizarea și desfășurarea Programului Național *LecturaCentral*, edițiile a III-a și a IV-a;
- elaborarea Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii publice teritoriale;
- statistica și evaluarea activității de bibliotecă (formularul 6-c);
- difuzarea selectivă a informației;
- crearea infograficelor, chestionarelor online;
- instruirea bibliotecarilor în educația media, domeniul informării alegătorilor etc.

Participarea în cadrul proiectelor este o oportunitate pentru bibliotecari de a se instrui. În perioada de referință, personalul de specialitate din bibliotecă a fost ghidat în cadrul proiectelor: „Educație Media”, „Eu sunt promotorul schimbării”, „Bibliotecile – spații democratice de informare” etc. În această ordine de idei, menționăm că, în cadrul implementării Proiectului „LecturaCentral”, CFPC (BNRM) a organizat patru instruirii pentru cca 400 de participanți din SNB prin implicarea experților din diverse domenii (filosofie, filologie, biblioteconomie etc.).

Un aport special în dezvoltarea profesională a tinerilor specialiști și

a celor începători a fost participarea la edițiile Academiei de Vară „Lectura și universul tehnologiilor informaționale” (2020), „Competențele digitale și mediul virtual” (2021), sub egida Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, unde au fost instruiți 41 de tineri bibliotecari/bibliotecari începători din diferite tipuri de biblioteci din țară și din România [3].

De asemenea, menționăm că furnizorii de programe educaționale nonformale sunt orientați spre elaborarea unor oferte educaționale relevante. Centrele biblioteconomice teritoriale au devenit mai active în elaborarea studiilor privind identificarea necesităților de formare pentru crearea suportului curricular și documentar (de exemplu: Râșcani, Drochia, Bălți, Orhei etc.).

La capitolul informare și promovare, au fost difuzate produse educaționale, documentare, a fost asigurată prezența centrelor de formare în rețeaua de socializare Facebook. Au fost elaborate materiale promoționale, publicații metodologice, intervenții în cadrul reuniunilor profesionale etc. În acest sens, în perioada anilor 2020-2021, au fost conceptualizate și editate materiale metodologice „Biblioteca – contribuții la dezvoltarea comunității armonioase, de ordine și respect” (2020), „Dezvoltarea competențelor din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții: rolul și locul lecturii” (2021); primul manual practic „Biblioteconomie și științe ale informării”; suportul educațional „Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci” (autoare: L. Povestca), toate apărute sub egida BNRM. Remarcăm și lucrarea „Ludicul în biblioteci” (autoare: L. Kulikovski) apărută sub egida Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” etc.

În perioada pandemică, bibliotecarii au sesizat importanța educației informale. Astfel, s-au documentat individual pe internet, din cărți/reviste de specialitate pentru a acumula cunoștințe, deprinderi și comportamente specifice. Au explorat diferite domenii pentru a-și forma noi competențe profesionale și personale. Bibliotecarii s-au autoinstruit pentru a acumula experiențe din lumea biblioteconomică prin comunicare la diferite întruniri, prin accesarea informațiilor de pe site-urile altor biblioteci etc., ceea ce le-a oferit un suport în procesul de atestare, fiindu-le conferite/confirmate categoriile de calificare.

În continuare, vom analiza situația privind instruirea personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova în perioada 2020-2021.

Potrivit Codului educației al Republicii Moldova [1, p. 17], formarea competențelor profesionale ale personalului de specialitate din biblioteci poate fi realizată prin:

Educație formală – ansamblul acțiunilor didactice și pedagogice proiectate instituțional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri și cicluri de studii, în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate, în timp și spațiu;

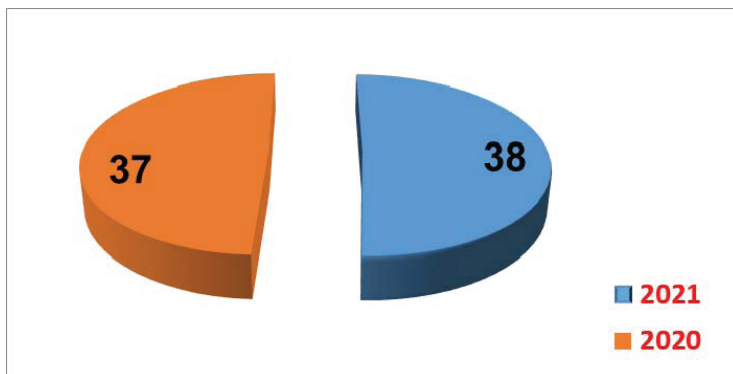
Educație nonformală – ansamblul acțiunilor instructive proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extrașcolar, constituit ca o punte între cunoștințele asimilate la lecții și cunoștințele acumulate în contextul educației informale;

Educație informală – ansamblul influențelor instructive și pedagogice exercitate spontan și continuu asupra individului în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro)grupuri sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (națională, zonală, teritorială, locală) și prin mass-media (presa scrisă, radio, televiziune etc.).

Din cele expuse se poate observa că analizarea caracteristicilor educației nonformale se realizează prin raportarea la cea formală, instituționalizată. Educația nonformală este mai flexibilă și mai deschisă în raport cu interesele și posibilitățile formabilului. În pofida unei asemenea abordări, educația nonformală și cea formală sunt interdependente. Putem afirma cu certitudine că cele trei forme se sprijină și se condiționează reciproc.

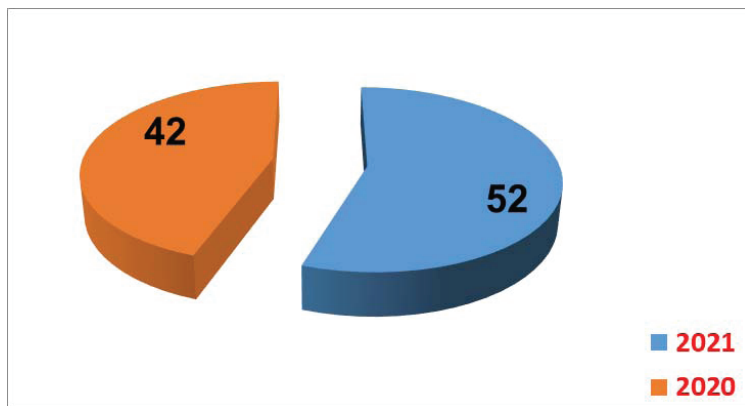
Comparând datele privind numărul de ore per angajat în SNB și aparte în biblioteci publice teritoriale, constatăm următoarea situație: în 2021 are loc o mică creștere de la 37 la 38, respectiv de la 42 la 52 (vezi diagramele nr. 1, nr. 2).

Diagrama nr. 1. Numărul de ore de formare per angajat în SNB

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică [4, 5]

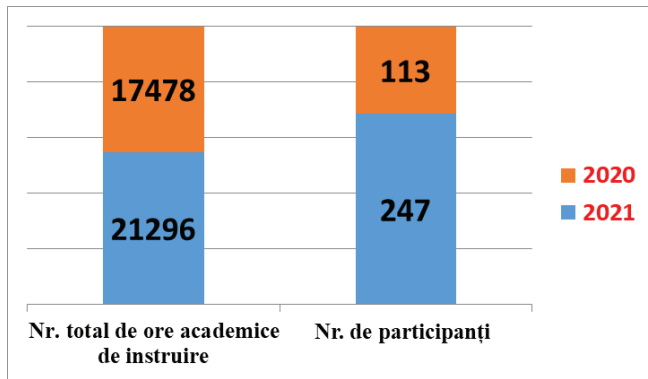
Diagrama nr. 2. Numărul de ore de formare per angajat în bibliotecile publice teritoriale

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică [4, 5]

Analiza datelor privind participarea personalului de bibliotecă la activități de educație formală (2020-2021) atestă că în anul 2021 crește numărul de ore de instruire – cu 3 818; de asemenea, crește cu 134 numărul de participanți (vezi Diagrama nr. 3).

Diagrama nr. 3. Participarea personalului de bibliotecă la activități de educație formală

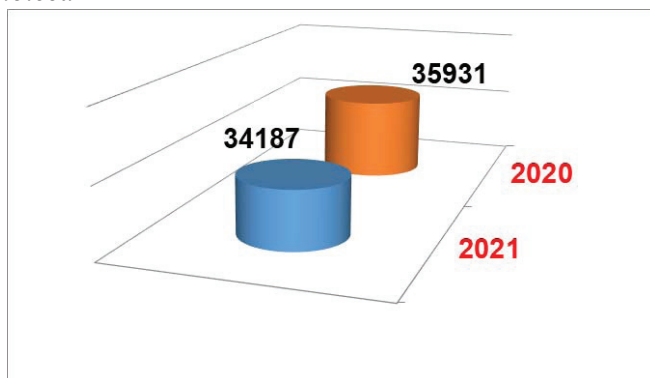
Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică [4,5]

În contextul tendințelor actuale, se evidențiază trei aspecte ale educației nonformale:

- Educația nonformală are funcția de recuperare a „lacunelor” educației formale;
- Educația nonformală are funcția de complementare a educației formale;
- Educația nonformală dispune de funcții specifice și de finalități proprii (desigur care nu vin în contradicție cu cele ale educației formale) [7, p. 24].

Conform datelor comparabile, prezentate în Diagrama nr. 4, observăm că indicatorii statistici cu privire la numărul de ore academice de instruire nonformală organizată de bibliotecă sunt în descreștere cu 1 744.

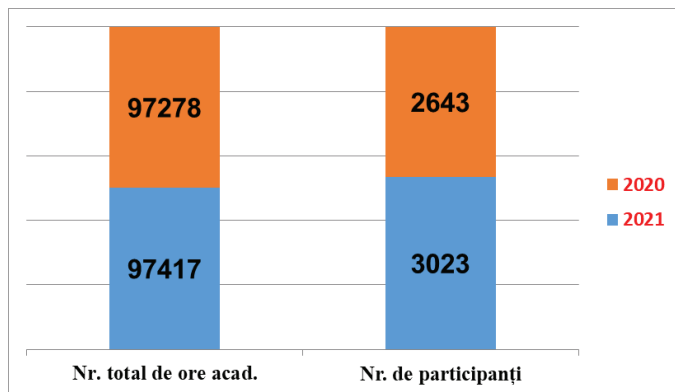
Diagrama nr. 4. Numărul de ore de instruire nonformală organizată de bibliotecă

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică [4, 5]

Situația cu privire la participarea personalului de bibliotecă la activități de educație nonformală organizate de bibliotecă este următoarea: în anul 2021 are loc o descreștere a numărului de participanți de la 1 145 la 1 121 în anul 2020. Prin urmare, indicatorii cu referire la instruirea personalului de specialitate realizate în afara instituției sunt în creștere: de la 97 278 de ore academice la 97 414 în anul 2021; de la 2 643 număr de participanți la 3 023 în anul 2021 (vezi Diagrama nr. 5).

Diagrama nr. 5. Instruirea personalului realizată în afara instituției

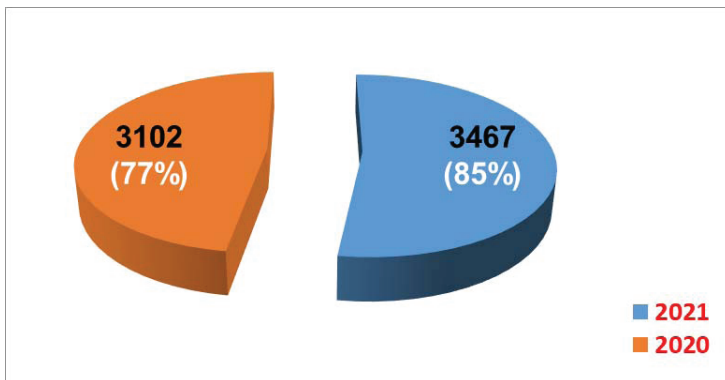

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică [4, 5]

Deși educația permanentă este adânc înrădăcinată în realitatea socială, baza ei imediată este individul. În unele cazuri, existența lui este călăuzită de multiple motivații și aspirații către diverse obiective. În alte cazuri, el selectează câteva valori drept semnificative pentru propria existență. Aceasta generează câteva întrebări: Dorește bibliotecarul modern să fie educat pe tot parcursul vieții? În ce măsură dorește să studieze într-un anumit mod? Cum influențează motivația pentru formarea profesională continuă bibliotecarul de azi? [7, p. 69]

Analizând numărul participanților la cel puțin o activitate de educație formală/nonformală, constatăm că are loc o creștere, de la 77% în anul 2020 la 85% în anul 2021 (vezi Diagrama nr. 6).

Diagrama nr. 6. Numărul participanților la cel puțin o activitate de educație formală/nonformală

Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică [4,5]

În contextul evoluției tehnologiilor informaționale și comunicaționale, la instruirea continuă a specialiștilor din domeniul infodocumentar este important să se ia în considerare specificul instruirii la adulți:

- au nevoie să știe de ce trebuie să învețe un anumit lucru;
- învață mai bine experimentând;
- acceptă învățarea ca un proces de rezolvare a problemelor;
- învățarea este productivă când subiectul constituie pentru ei valoare cu aplicabilitate imediată;

- instrucțiunile trebuie să se focuseze mai mult pe proces și mai puțin pe conținutul ce urmează a fi însușit;
- sunt mai interesați de subiectele care se referă la profesia sau la viața lor personală. [2, p. 10-11]

Referințe bibliografice:

1. Codul educației al Republicii Moldova: nr. 152 din 17.07.2014. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 319-324, 24 oct., pp. 17-52.
2. COȘERI, Tatiana. Instituția care învață: designul instruirii continue a adulților. In: BiblioPolis. 2004, nr. 2, pp. 9-13. ISSN 1811-900X.
3. POVESTCA, Lilia. Academia de Vară pentru Bibliotecari – 2021. In: Magazin bibliologic [online]. 2021, nr. 3-4, pp. 215-218. [citat 08.09.2022]. DOI 10.5281/zenodo.5769834.
4. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2020 [online]. [citat 08.09.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
5. Raport statistic centralizator privind activitatea sistemului național de biblioteci în anul 2021 [online]. [citat 08.09.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/index.php/statistica/statistica-de-biblioteca>
6. RÂPEANU, Anca Cristina, DOVÎNCĂ, Corina. Education for Library Professionals in Romania. In: INFORUM 2007: 13th Conference on Professional Information Resources Prague, May 22-24, 2007 [citat 08.09.2022]. Disponibil: <https://www.inforum.cz/pdf/2007/rapeanu-anca.pdf>
7. Teoria și practica educației nonformale în Republica Moldova: Studiu monografic. Chișinău: CEP USM, 2022, 132 p. ISBN 978-9975-159-13-5.

INDICATORI STATISTICI ȘI DE PERFORMANȚĂ (RELAȚIONAL) AI SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI ÎNTRE ANII 2017-2021

TABELUL nr.1. SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI. DATE GENERALE										
	Bibliotecii	Numărul de biblioteci	Colecții pe suporturi fizice (unități materiale)	Numărul de utilizatori activi	Numărul de imprumuturi	Numărul de intrări	Personal profesional de bibliotecă și personal specializat	Număr de documente per utilizator	Impunut per utilizator activ	
I.	Biblioteci naționale	2	2762081	14752	329908	92192	220	187	22	
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	2500445	3367	96150	29261	175	743	29	
	.Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	261636	11385	233758	62931	45	23	21	
II.	Biblioteci publice teritoriale	1305	12615735	608510	7650788	4759490	2043	21	13	
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	145	4403758	242467	3088086	1705473	884	18	13	
	Biblioteci publice comunale, sătești	1160	8211977	366043	4562702	3054017	1159	22	12	
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	1296	28262639	488247	7598760	3945518	1626	62	17	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	22	6756726	60613	870377	373870	287	111	14	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colégi și centre de excelență)	41	1995904	34212	690356	320632	69	58	20	
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	42	583094	12932	246676	120643	44	45	19	
IV.	Biblioteci specializate	29	15622833	8156	479749	35516	92	1916	59	
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	11	13820228	2549	415236	10469	34	5422	163	
	Biblioteci medicale	9	126672	3244	8555	8766	8	39	3	
	Biblioteci agricole	7	189182	215	4069	1765	5	880	19	
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), ASM	1	1404156	1113	34947	12492	42	1262	31	
	Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1	82595	1035	16942	2024	13	80	16	
	TOTAL 2021	2632	59263288	1089665	16059205	8832716	3981	54	15	
	TOTAL 2020	2655	59513855	1039581	15153323	8303671	4044	57	15	
	TOTAL 2019	2674	58441882	1271034	23039461	13294486	4098	46	18	
	TOTAL 2018	2690	86772325	1089665	16059205	8832716	3981	80	15	
	TOTAL 2017	2704	87711317	1323544	25455976	15357634	4222	66	19	
	Variație (+,-)	72 -	28448029-	233879 -	9396771 -	6524918-	241 -	12-	4 -	

TABELUL nr. 2. COLECȚII ȘI TIPURI DE DOCUMENTE

	Biblioteci	Total cărți (unități materiale)	Publicații seriale (ziare, buletine, reviste, anuare, ș.a) (u.m.)	Documente de muzică tipărită (u.m.)	Manuscrise (u.m.)	Documente audiovizuale (u.m.)	Documente electronice (CD, DVD) (u.m.)	Documente grafice (u.m.)	Brevete (u.m.)	Alte documente (u.m.)
I.	Biblioteci naționale	1953337	420760	64197	5975	30424	7383	142861	0	137144
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1729454	392109	64197	5975	26778	5671	142059	0	134202
	Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	223883	28651	0	0	3646	1712	802	0	2942
II.	Biblioteci publice teritoriale	12170397	365325	26409	112	28742	17831	2315	12	4592
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	4113851	213061	25577	9	28240	17115	1625	12	4268
	Biblioteci publice comunale, sătești	8056546	152264	832	103	502	716	690	0	324
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	26324890	1193797	242759	198246	15990	17889	30284	702	238048
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	5195065	1104524	139340	198246	12837	16048	6545	17	84133
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colegii și centre de excelență)	1890258	37924	62710	0	93	310	134	0	4412
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	575502	6747	0	0	50	236	273	261	25
	Biblioteci din instituțiile de învățământ general	18664065	44602	40709	0	3010	1295	23332	424	149478
IV.	Biblioteci specializate	1270815	876928	0	3384	56727	1644	0	12469575	943760
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	340839	133137	0	0	0	345	0	12469545	876362
	Biblioteci medicale	105794	19602	0	0	0	510	0	0	766
	Biblioteci agricole	129386	59353	0	188	0	7	0	30	218
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), AȘM	687596	664836	0	3196	0	782	0	0	47746
	Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	7200	0	0	0	56727	0	0	0	18668
	TOTAL 2021	41719439	2856810	333365	207717	131883	44747	175460	12470289	1323544
	TOTAL 2020	41966237	2960147	354623	205787	131149	66864	174218	12481181	1176191
	TOTAL 2019	40763873	3003440	367660	204702	131670	66013	186237	12480952	1237335
	TOTAL 2018	47776669	4188378	552751	123049	134257	27165944	177129	12480124	1274318
	TOTAL 2017	43169389	3086844	324699	116200	135061	27096774	177204	12479004	1210284
	Variație (+,-)	1449950-	230034-	8666+	91517+	3178-	27052027-	1744-	8715-	113260+

TABELUL nr. 3. DEZVOLTAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

	Biblioteci	Colecții pe sporiți fizice (unități materiale)	din care în limba de stat		Achiziții în cursul anului (u.m.)	Casați în cursul anului (u.m.)	Numărul de documente din colecția bibliotecii per utilizatori activi
			u.m.	%			
I.	Biblioteci naționale	2762081	558461	20,2	22970	41764	2021
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	2500445	389532	15,6	12803	27190	187
	„Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	261636	168929	64,6	10167	14574	743
II.	Biblioteci publice teritoriale	12615735	7343896	58,2	206071	382917	21
	Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	4403758	2180399	49,5	94566	197512	18
	Biblioteci publice comunale, sătești	8211977	5163497	62,9	111505	185405	22
III.	Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	28262639	16393973	58,0	1102989	969902	62
	Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	6756726	2273971	33,7	41727	331541	111
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colegii și centre de excelență)	1995904	1084037	54,3	41933	65135	58
	Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	583094	340021	58,3	6766	29930	45
	Biblioteci din instituțiile de învățământ general	18926915	12695944	67,1	1012563	543296	54
VI.	Biblioteci specializate	15622833	408067	2,6	11234	20944	1916
	Biblioteci tehnice din unitățile economice	13820228	105581	0,8	1042	3858	5422
	Biblioteci medicale	126672	43553	34,4	1046	0	39
	Biblioteci agricole	189182	14011	7,4	1739	947	880
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), AȘM	1404156	236722	16,9	6763	16111	1262
	Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	82595	0	0,0	644	28	80
	TOTAL 2021	59263288	24704397	41,7	1343264	1415527	54
	TOTAL 2020	59513855	24288007	40,8	1593961	1315251	57
	TOTAL 2019	58441882	23592484	40,4	711652	1178050	46
	TOTAL 2018	86772325	22151025	25,5	914260	1647289	67
	TOTAL 2017	87711317	24153933	27,5	1397627	2184162	66
	Variație (+/-)	28448029-	550464+	14,2+	54363-	768635-	12-

TABELUL nr. 4. UTILIZAREA COLECȚIILOR DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Numărul de intrări		Numărul de copii până la 16 ani	Numărul de împrumuturi			Rata de circulație	Nr. de documente electronice furnizate printr-un mediu online (de ex., e-mail)
	Total	din care copii până la 16 ani		Total	inclusiv în limba de stat	inclusiv în limba de stat (%)		
I. Biblioteci naționale	92192	49522	329908	22452	68,0	0,1	437	
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	29261	1356	96150	71151	74,0	0,0	246	
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	62931	48166	233758	153101	65,5	0,6	191	
II. Biblioteci publice teritoriale	4759490	2849417	7650788	5642622	73,8	0,4	51082	
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	1705473	875497	3088086	2084395	67,5	0,5	37291	
Biblioteci publice comunale, sătești	3054017	1973920	4562702	3588227	78,0	0,4	13791	
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	3945518	2637496	7598760	6275890	82,6	0,2	21108	
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	373870	7	870377	669664	76,9	0,1	18103	
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colegii și centre de excelență)	320632	13683	690356	586700	85,0	0,3	2537	
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	120643	7825	246676	213399	86,5	0,4	96	
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	3130373	2615981	5791351	4806127	83,0	0,3	372	
IV. Biblioteci specializate	35516	34	479749	42399	8,8	0,0	323	
Biblioteci tehnice din unitățile economice	10469	34	415236	15421	3,7	0,0	0	
Biblioteci medicale	8766	0	8555	4892	57,2	0,0	271	
Biblioteci agricole	1765	0	4069	2050	50,4	0,0	0	
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institutul ASM)	12492	0	34947	15786	45,2	0,0	52	
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	2024	0	16942	4250	25,1	0,1	0	
TOTAL 2021	8832716	5536469	16059205	12185163	75,9	0,3	72950	
TOTAL 2020	8303671	5099058	15153323	11216001	74,0	0,2	53628	
TOTAL 2019	13294486	7777578	23039461	16917619	73,4	0,4	37388	
TOTAL 2018	13838853	7988293	24180162	17022377	70,4	0,3	90581	
TOTAL 2017	15357634	8051763	25455976	18304223	71,9	0,6	34110	
Variație (+/-)	6524918-	2515294-	9396771-	6119060-	4+	0,4-	38840+	

TABELUL nr. 5. SERVICIILE BIBLIOTECĂ ȘI UTILIZAREA LOR

	Bibliotecă	Numărul de utilizatori activi		Repartizarea utilizatorilor după gen			Numărul de vizite, vizitatori virtuali pe blogurile, website-ul bibliotecii				
		total	din care copii până la 16 ani	femei	bărbați	vizitatori pe website-ul bibliotecii	vizite virtuale pe website-ul bibliotecii	vizitatori pe blogul/blogurile bibliotecii	vizite virtuale pe blogul/blogurile bibliotecii	vizitatori pe website-ul bibliotecii	vizite virtuale pe website-ul bibliotecii
I.	Bibliotecii naționale	14752	8923	8349	6403	153822	224240	64415	64415	92542	92542
	Biblioteca Națională a Republicii Moldova	3367	185	2087	1280	144919	206164	64415	64415	92542	92542
	.Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	11385	8738	6262	5123	8903	18076	0	0	0	0
II.	Bibliotecii publice teritoriale	608510	283278	370325	238185	165172	127398	696156	1066037	1066037	1066037
	Bibliotecii publice municipale, rationale, orașenești	242467	102426	150853	91614	165172	127398	673359	1024676	1024676	1024676
	Bibliotecii publice comunale, sătești	366043	180852	219472	146571	0	0	20797	41361	41361	41361
III.	Bibliotecii ale instituțiilor de învățământ	458247	284895	231981	194449	930475	1476323	22391	22391	26382	26382
	Bibliotecii din instituțiile de învățământ superior	60613	186	17063	11733	923256	1474925	8680	8680	26206	26206
	Bibliotecii din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colegii și centre de excelență)	34212	3971	19210	15002	6651	0	13535	0	0	0
	Bibliotecii din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	12932	1281	4427	8505	0	0	0	0	0	0
	Bibliotecii din instituțiile de învățământ general	350490	279457	191281	159209	568	1398	176	176	176	176
IV.	Bibliotecii specializate	8156	1326	5019	3141	58382	625427	11925	11925	2374	2374
	Bibliotecii tehnice din unitățile economice	2549	96	1573	980	50482	625427	1075	1075	2374	2374
	Bibliotecii medicale	3244	1230	2053	1191	0	0	0	0	0	0
	Bibliotecii agricole	215	0	113	102	0	0	0	0	0	0
	Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), AȘM	1113	0	635	478	7900	0	10850	0	0	0
	Centrul Național de Informare și Rehabiliterare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	1035	0	645	390	0	0	0	0	0	0
	TOTAL 2021	1089665	578422	615674	442178	1307851	2453388	794887	794887	1187335	1187335
	TOTAL 2020	1039581	562517	573136	419786	481220	1338309	755490	755490	1149223	1149223
	TOTAL 2019	1271034	509206	697643	629990	432073	1801614	554326	554326	839772	839772
	TOTAL 2018	1286342	638564	729503	542246	313886	1018115	53559	53559	89434	89434
	TOTAL 2017	1323544	648443	694448	506077	357206	1881570	683388	683388	1263179	1263179
	Variatie (+/-)	233879-	70021-	78774-	63899-	950645+	571818+	111499+	111499+	75844-	75844-

TABELUL nr. 7. UTILIZAREA BIBLIOTECII. SERVICII

Bibliotecii	Existența catalogului electronic cu acces on-line	Existența catalogului electronic cu acces local	Existența website-ului bibliotecii	Numărul de boguri ale bibliotecii	Numărul de activități (culturate, științifice ș.a.) Total	Numărul de servicii moderne prestate pe parcursul anului de referință	Numărul de participanți la servicii moderne de bibliotecă	Instruirea utilizatorului			
								Zumărul total de non-formală	Numărul total de participanți la instruire non-formală	Numărul total de ore de instruire non-formală	Numărul total de participanți la instruire formală
I. Biblioteci naționale	2	2	2	13	1749	52	38471	395	1335	0	0
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	1	1	1	13	196	11	8046	333	140	0	0
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	1	1	1	0	1553	41	30425	62	1195	0	0
II. Biblioteci publice teritoriale	1	12	8	102	55918	3883	233840	47278	82654	0	0
Biblioteci publice municipale, raionale, orășenești	1	6	7	64	17163	636	104921	13046	26447	0	0
Biblioteci publice comunale, sătești	0	6	1	38	38755	3247	128919	34232	56207	0	0
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	14	11	28	11	20767	426	24278	6042,5	80413	403	1127
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	12	3	18	9	1921	103	14356	745,5	10186	191	482
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar (colegii și centre de excelență)	2	4	3	1	1206	36	1162	663	5237	5	80
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	0	1	2	0	649	5	204	235	4290	1	160
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	0	3	5	1	16991	282	8556	4399	60700	206	405
IV. Biblioteci specializate	2	2	2	1	412	10	550	248	0	0	0
Biblioteci tehnice din unitățile economice	1	1	1	1	164	4	186	471	186	0	0
Biblioteci medicale	0	0	0	0	64	0	0	0	0	0	0
Biblioteci agricole	0	0	0	0	17	0	0	0	0	0	0
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), ASM	1	1	1	0	144	4	1035	9	53	0	0
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	0	0	0	0	23	2	27	70	9	0	0
TOTAL 2021	19	27	40	127	78846	4371	296589	54265,5	164650	403	1127
TOTAL 2020	21	27	31	120	67859	4068	242249	46897	148430	588	3778
TOTAL 2019	19	29	29	115	95795	4752	314391	153154	264148	786	5796
TOTAL 2018	19	34	30	115	78846	4371	296589	90641	280769	0	0
TOTAL 2017	19	26	28	122	90755	4891	191059	81422,5	245721	0	0
Variabile (+/-)	0	1+	12+	5+	11909-	5389-	105530+	27157-	81071-	403+	1127+

TABELUL nr. 8. PERSONALUL DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Personal profesional de bibliotecă și personal specializat				Personal care deține categorii de calificare						
	total	în echivalent norme intregi	Informaticieni (ingineri, programatori, administrați de rețea)	cu studii superioare		cu studii profesionale tehnice și generale		total	din care: categoria superioară	din care: categoria I	din care: categoria II
				total	inclusiv profesional	total	inclusiv profesional				
I. Biblioteci naționale	220	249,50	9	199	152	21	4	105	27	41	37
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	175	206,00	5	158	120	17	2	86	21	32	33
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	45	43,50	4	41	32	4	2	19	6	9	4
III. Biblioteci publice teritoriale	2043	1954,75	27	1059	430	984	396	949	74	404	471
Biblioteci publice municipale, naționale, orașenești	884	933,25	24	663	281	221	110	485	71	227	187
Biblioteci publice comunale, sătești	1159	1021,50	3	396	149	763	286	464	3	177	284
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	1626	1150,75	7	1133	373	493	168	554	29	303	222
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior	287	272,30	7	275	164	12	5	205	26	130	49
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic, postsecundar și postsecundar nonterciar (colégi și centre de excelență)	69	64,75	0	58	27	11	5	27	2	17	8
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	44	37,00	0	32	11	12	3	6	0	5	1
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	1226	776,70	0	768	171	458	155	316	1	151	164
IV. Biblioteci specializate	92	771,75	6	81	68	11	6	42	5	19	19
Biblioteci tehnice din unitățile economice	34	25,00	0	33	29	1	1	15	2	10	3
Biblioteci medicale	8	4,75	0	6	3	2	0	2	1	1	1
Biblioteci agricole	5	3,00	0	4	0	1	0	0	0	0	0
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut „ASM”)	42	42,00	5	38	36	4	2	25	2	8	15
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	13	4,00	0	13	9	0	0	0	0	0	0
TOTAL 2021	3981	3432,75	49	2472	1023	1509	574	1650	135	767	749
TOTAL 2020	4044	3386,20	59	2490	1025	1554	616	1708	155	762	791
TOTAL 2019	4098	3391,25	69	2499	1018	1599	672	1744	344	760	640
TOTAL 2018	4167	3546,25	58	2515	1041	1660	674	1815	157	697	961
TOTAL 2017	4222	3574,00	68	2531	1021	1752	729	1875	393	744	738
Variație (+,-)	241-	141,25-	19-	59-	2+	243-	155-	225-	258-	23+	11+

TABELUL nr. 9. INSTRUIREA PERSONALULUI DE BIBLIOTECĂ

Biblioteci	Participarea personalului de bibliotecă la activități de educație formală (cursuri de inițiere sau reamplificare, programe de recalificare)		Participarea personalului de bibliotecă la activități de educație non-formală, organizate de bibliotecă		Participarea personalului de bibliotecă la activități de educație non-formală, organizate de alte biblioteci, centre de formare, instituții		Număr de ore per angajat
	număr total de academie de instruire	număr de participări (personal al bibliotecii)	număr total de ore academice de instruire	număr de participări (personal al bibliotecii)	număr total de ore de instruire	număr de participări (personal al bibliotecii)	
I.	946	15	5795	182	359	36	32
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	300	4	4705	153	72	18	29
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”	646	11	1090	29	287	18	44
II. Biblioteci publice teritoriale	9585	113	25462	523	72035	1624	52
Biblioteci publice municipale, raionale, orașenești	4628	52	25336	511	18173	502	54
Biblioteci publice comunale, sătești	4957	61	126	12	53862	1122	51
III. Biblioteci ale instituțiilor de învățământ	10240	111	2778	360	23849	1320	23
Biblioteci din instituțiile de învățământ superior profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar. (colegii și centre de excelență)	1076	24	2172	233	4362	218	27
Biblioteci din instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar (școli profesionale)	1800	4	3	1	579	37	54
Biblioteci din instituțiile de învățământ general	6835	117	455	113	17690	1016	20
IV. Biblioteci specializate	525	8	152	56	1174	43	20
Biblioteci tehnice din unitățile economice	75	2	32	31	305	21	12
Biblioteci medicale	0	0	8	1	52	5	8
Biblioteci agricole	0	0	0	0	14	3	4
Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” (Institut), ASM	450	6	112	24	803	14	33
Centrul Național de Informare și Reabilitare al Asociației Nevăzătorilor din Moldova	0	0	0	0	0	0	0
TOTAL 2021	21296	247	34187	1121	97417	3023	38
TOTAL 2020	17478	113	35931	1145	97278	2643	37
TOTAL 2019	63035	559	29850	1726	109810	2982	49
TOTAL 2018	20200	299	27152	4001	138898	2777	45
TOTAL 2017	23701	253	30762	1589	171632	2952	53
TOTAL 2016	2405-	6-	3425+	468-	74235-	71+	71+

Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Str. 31 August 1989, nr. 78 A
Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel./Fax: (37322) 22-14-75
E-mail: biblioteca@bnrm.md

SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Studiu statistic 2020-2021

Bun de tipar: 14.03.2023

Apărut: 2023

Coli de tipar: 6

Tiraj: 10 ex.

Tiparul sub comanda nr. 5
executat la F.P.C. Primex-Com S.R.L.

Bd. Grigore Vieru, nr. 26

Chișinău, MD-2005

Republica Moldova

Tel.: (37322) 27-53-05, (37322) 22-66-82

E-mail: primex@dnt.md